UVIC

Universitat de Vic

GUIA DE L'ESTUDIANT 2005-2006

FACULTAT D'EDUCACIÓ

LLICENCIATURA DE PSICOPEDAGOGIA

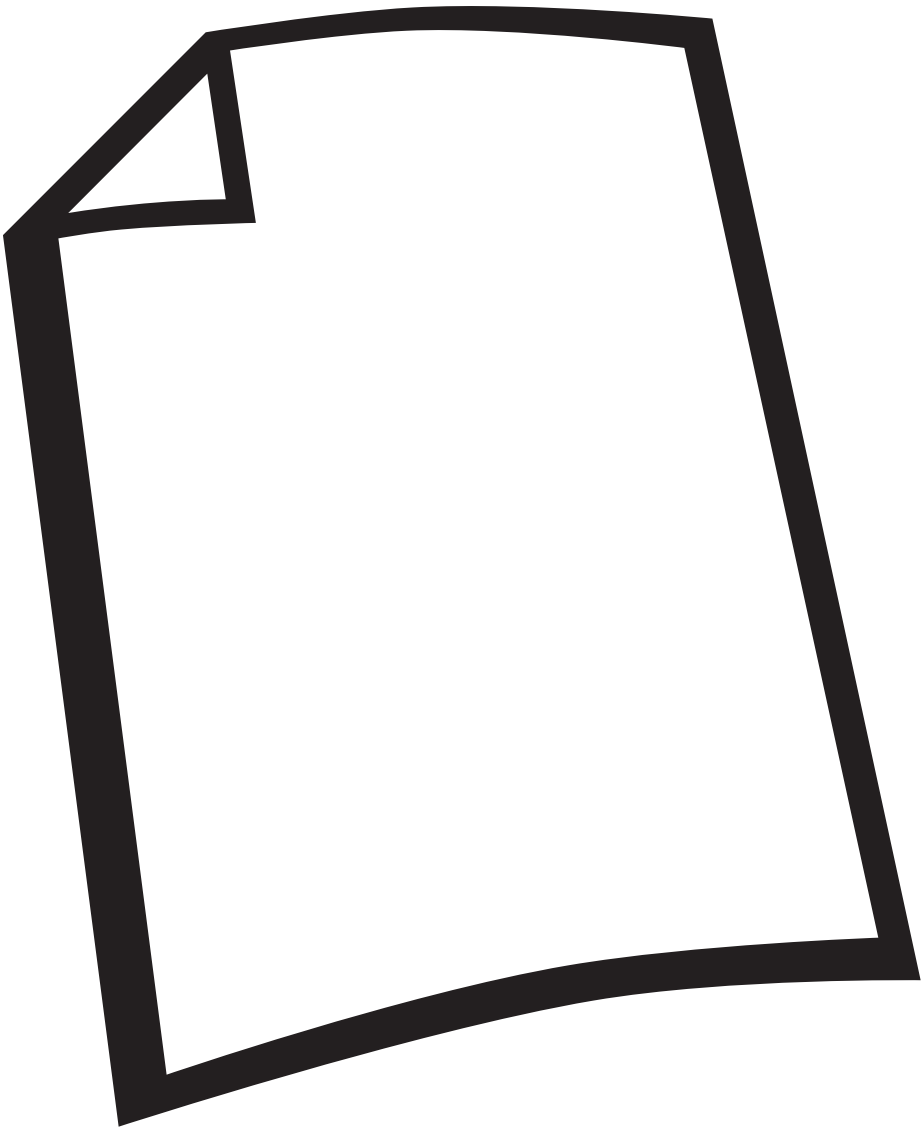

Primera edició: juliol de 2005

Edita: Servei de Publicacions de la Universitat de Vic
Carrer de Perot Rocaguinarda, 6. 08500 Vic. Tel. 93 889 48 77
Universitat de Vic. Carrer de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic. Tel. 93 886 12 22. Fax 93 889 10 63

Impressió: Artyplan

ÍNDEX

Presentació 5

La Facultat d'Educació 7
Estructura 7
Òrgans de Govern 7
Departaments, professorat i professionals de serveis 8

Calendari Acadèmic 11

Organització dels Ensenyaments 13
Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia 13
Els estudis de Psicopedagogia en el Sistema de Crèdit Europeu amb suport virtual 14
Els objectius generals dels estudis 14
Els continguts dels estudis 14
La metodologia i el pla de treball 14
Pla de treball 15
El procés d'avaluació 15

Pla d'Estudis 16
Ordenació temporal de l'ensenyament 16
Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció 17
Assignatures d'altres titulacions com a lliure elecció 18

Assignatures obligatòries de 1r curs 21
Diagnòstic en Educació 21
Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica 24
La Construcció del Coneixement Acadèmic 26
Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns del Desenvolupament 29
Mètodes d'Investigació en Educació 31
Seminaris 33

Assignatures obligatòries de 2n curs 37
Pràcticum 37
Psicologia de la Instrucció 38
Orientació Professional 41
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua 44
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica 46
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis 49
Educació Especial 52
Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum 55

Complements de formació 61
Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica 61
Processos Psicològics Bàsics 62
Psicologia de la Personalitat 66
Psicologia Social 69

PRESENTACIÓ

Benvolgut / benvolguda estudiant,

En aquesta "Guia de l'estudiant" hi trobaràs els programes de les assignatures troncals, obligatòries i els complements de formació dels estudis de Psicopedagogia del curs 2005-2006, amb el nom del professorat que les imparteix, la metodologia emprada, el sistema d'avaluació i la bibliografia bàsica. També hi figuren algunes altres informacions d'interès, com ara l'estructura de la Facultat d'Educació, el calendari acadèmic i un resum del pla d'estudis. Per obtenir altres informacions, referides tant al teu centre com als altres i al conjunt de la universitat, també pots consultar la web de la universitat de Vic (www.uvic.es).

Pel que fa a les assignatures optatives, de lliure elecció i als complements de formació, només hi ha el títol, i el programa detallat de cadascuna d'elles figura a la "Guia de les assignatures Optatives, de Lliure elecció i Complements de formació" del curs 2005-2006, editada a part, ja que es tracta d'assignatures que s'ofereixen als estudiants de tota la Facultat d'Educació.

És important que en començar el curs facis una bona lectura dels programes de cadascuna de les assignatures que cursaràs, per tal de fer-te una idea de la seva durada, dels continguts, dels enfocaments i de les tasques que hauràs de dur a terme. Així mateix, i al llarg del curs, serà bo que la tinguis a mà i que la consultis per tenir una referència del desenvolupament de les matèries.

En nom de les persones que formem l'equip de deganat, del conjunt de professors i professores i dels professionals de serveis, aprofito per donar-te la benvinguda a Facultat d'Educació de la Universitat de Vic i a la Llicenciatura de Psicopedagogia i per desitjar-te un curs ben profitós, tot esperant que el contingut d'aquest llibret sigui realment això, una guia que t'orienti i t'acompanyi al llarg del curs.

Assumpta Fargas i Riera
Degana de la Facultat d'Educació

LA FACULTAT D'EDUCACIÓ

Estructura

La Facultat d'Educació de la Universitat de Vic imparteix els ensenyaments següents:

Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Infantil
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Primària
Diplomatura de Mestre. Especialitat de Llengua Estrangera
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Especial
Diplomatura de Mestre. Especialitat d'Educació Física
Diplomatura d'Educació Social

Llicenciatura de Psicopedagogia
Llicenciatura de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

Les unitats bàsiques de docència i recerca de la Facultat són els Departaments, que agrupen el professorat d'unes mateixes àrees. Actualment hi ha cinc departaments:

Departament de Ciències i Ciències Socials
Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport
Departament de Filologia
Departament de Pedagogia
Departament de Psicologia

Al capdavant de cada departament hi ha un professor o professora que exerceix de director o directora.

Òrgans de Govern

El Deganat

La gestió ordinària en el govern i administració de la Facultat correspon al Deganat, constituït pels membres següents:
Assumpta Fargas i Riera, degana
Pere Pujolàs i Maset, cap d'estudis
Jordi Martí i Feixas, coordinador dels estudis de Mestre
Núria Simó i Gil, coordinadora dels estudis d'Educació Social
José Ramón Lago i Martínez, coordinador dels estudis de Psicopedagogia
Joan Arumí i Prat, coordinador dels estudis de Ciències de l'Activitat Física i l'Esport

El Consell de Direcció

És l'òrgan col·legiat de govern de la Facultat. Està constituït pels membres següents:
La degana de la Facultat, que el presideix
La resta de membres de l'equip de deganat de la Facultat
Els directors de Departament

Departaments, professorat i professionals de serveis

Departament de Ciències i Ciències Socials

Director: Josep Casanovas i Prat
Xantal Borràs i Boix
Joan Callarisa i Mas
Pau Casañas i Xuriach
Miquel Casadevall i Ginestet
Agustí Comella i Cayuela
Joan Culí i Ribas
M.Teresa Feu i Vidal
Elisenda Jumira i Areñas
Albert Juncà i Pujol
Marta Marimon i Martí
Francesc Marín i Serrano
Jordi Martí i Feixas
Montserrat Martín i Horcajo
Anna Puig i Ribera
Ramon Rial i Carbonell
Carme Santmartí i Roset
Lluís Pagespetit i Blancafort
Sebastià Riera i Cusí
Agnès Riera i Ferran
Isabel Sellas i Ayats
Jacint Torrents i Buxó
Berta Vila i Saborit
M.Carme Vilà i Ormazábal

Departament d'Expressions artístiques, motricitat humana i esport

Director: Miquel Pérez i Mas
Joan Arumí i Prat
Sebastià Bardolet i Mayola
Ernest Baiget i Vidal
Gemma Boluda i Viñuales
Mercè Carrera i Peruga
Jordi Coma i Bau
Eduard Comerma i Torras
Núria Franc i Batlle
David Hernàndez i Ligero
Dídac Herrero i Ballart
Mario Keudell i Villacampa
José Luís López del Amo
Eva Marichalar i Freixa
Xavier peña i López
Gil Pla i Campàs
Eduard Ramírez i Banzo
Montsita Rierola de Mas
Carles Romagosa i Cirera

Dolors Rusiñol i Cirera
Oriol Sallent i Bonaventura
Àngel Santamariña i Rubio
Marta Solà i Serrabou
Lluís Solé i Sala
Gemma Torres i Cladera
Josep Vernis i Burés
Arnau Vernis i Llambias

Departament de Filologia
Directora: Teresa Puntí i Jubany
M.Carme Bernal i Creus
Rosa Boixaderas
Mariona Casas i Dedeuras
Carme Codina i Contijoch
Francesc Codina i Valls
Marta Corominas i Salom
Assumpta Fargas i Riera
Josep Fornols i Puigoriol
M. Cinta González i Garcia
Josep Gallart i Bau
M. Àngels Martí i Feixas
Núria Medina i Casanovas
Carme Rubio i Larramona
Josep Tió i Casacuberta
Ricard Torrents i Bertrana
Anna Vallbona i González
M.Àngels Verdaguer i Pajerols

Departament de Pedagogia
Director: Antoni Tort i Bardolet
Isabel Carrera i Blancafort
Jaume Carbonell i Sebarroja
Isabel Carrillo i Flores
Montse Castells i Clota
Eulàlia Collelldemont i Pujadas
Ester Fatsini i Matheu
Josep Font i Rovira
Anna Gómez i Mundó
Rosa Guitart i Aced
Olga Pedragosa i Xuclà
Ramon Plandiura i Vilacís
Maite Pujol i Mongay
Pere Pujolàs i Maset
M.Rosa Roca i Tañà
Esther Sarquella i Casellas
Núria Simó i Gil
Ramon Sitjà i Domènech
Joan Soler i Mata
Joan Vera i Saucedo

Departament de Psicologia

Director: Àngel Alsina i Pastells
Montse Benlloch i Burrull
Teresa Buscart i Corominas
Jaume Carbonés i López
Manel Dionís Comas i Mongay
Julio César Figueroa
Assumpció Guillén i Font
José Ramón Lago i Martínez
Mila Naranjo i Llanos
Pilar Prat i Viñolas
Anna Pujol i Costa
Sònia Reig i Orta
Gemma Riera i Romero
Ramon Riera i Euras
Robert Ruiz i Bel
Joan Sala i Baiget
Manel Sánchez i Cano
Àngel Serra i Jubany
Jordi Verdaguer i Gorchs

Secretaria: Rosa M. Guix i Godayol
Dolors Muñoz i Vilaseca
Ester Muñoz i Tamargo
Dolors Ruiz i Zafra
Elisabet Vila i Sala

CALENDARI ACADÈMIC

1r curs

Rebuda dels estudiants: 26 de setembre de 2005, a les 18 h de la tarda.
Docència 1r quadrimestre: del 26 de setembre de 2005 al 20 de gener de 2006.
(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 26 de setembre al 9 de desembre de 2005)
Setmana d'estudi i tutories: del 23 al 27 de gener de 2006.
Exàmens: 1ª convocatòria: del 30 de gener al 10 de febrer de 2006 (Excepte els exàmens de les assignatures optatives, de lliure elecció i complements de formació, que es faran els dies 21 i 22 de desembre de 2005)
2ª convocatòria: del 27 de juny al 4 de juliol de 2006
Docència 2n quadrimestre: del 20 de febrer al 2 de juny de 2006
(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 6 de març al 2 de juny de 2006)
Setmana d'estudi i tutories: del 6 al 9 de juny de 2006
Exàmens: 1ª convocatòria: del 12 al 26 de juny de 2006
2ª convocatòria: de l'1 al 12 de setembre de 2006

2n curs

Docència 1r quadrimestre: del 20 de setembre al 9 de desembre de 2005
(Assignatures optatives, lliure elecció i complements de formació: del 26 de setembre al 9 de desembre de 2005)
Exàmens: 1ª convocatòria: del 12 al 22 de desembre de 2005
2ª convocatòria: del 27 de juny al 4 de juliol de 2006
Pràctiques: del 9 de gener al 24 de febrer de 2006
(El dia 9 de gener de 2006 es destinarà a les sessions d'orientació de les Pràctiques. El dia 30 de gener es farà la sessió de seguiment de les Pràctiques)
Docència 2n quadrimestre: del 6 de març al 2 de juny de 2006
Setmana d'estudi i tutories: del 6 al 9 de juny de 2006
Exàmens: 1ª convocatòria: del 12 al 26 de juny de 2006
2ª convocatòria: de l'1 al 12 de setembre de 2006

Dies festius:

12 d'octubre de 2005, dimecres, festa estatal (El Pilar)
31 d'octubre de 2005, dilluns, pont.
1 de novembre de 2005, dimarts, Tots Sants
5 de desembre de 2005, dilluns, pont.
6 de desembre de 2005, dimarts, festa estatal (Dia de la Constitució)
8 de desembre de 2005, dijous, festa estatal (La Puríssima)
1 de maig de 2006, dilluns, Festa del Treball
5 de juny de 2006, dilluns, Segona Pasqua
24 de juny de 2006, dissabte, Sant Joan
5 de juliol de 2006, dimecres, Festa Major de Vic
11 de setembre de 2006, dilluns, Diada Nacional

Vacances:

Nadal: del 23 de desembre de 2005 al 8 de gener de 2006, ambdós inclosos
Setmana Santa: del 8 al 17 d'abril de 2006, ambdós inclosos

ORGANITZACIÓ DELS ENSENYAMENTS

Accés a la Llicenciatura de Psicopedagogia

Per accedir a aquesta llicenciatura cal complir un dels següents requisits:

– Estar en possessió del títol de Mestre en qualsevol especialitat.
– Estar en possessió del títol de Diplomat en Educació Social.
– Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia.
– Haver cursat i superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia.

Segons quina sigui la via d'accés, cal cursar els següents complements de formació:

a) Per a persones que disposin del títol de mestre:
Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
Processos Picològics Bàsics (6 crèdits).
Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
Psicologia Social (6 crèdits).

b) Per a persones que disposin del títol de Diplomat en Educació Social:
Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
Processos Psicològics Bàsics (6 crèdits).
Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).
Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
Psicologia de l'Educació (4 crèdits).

c) Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Pedagogia:
Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació Psicològica (6 crèdits).
Psicologia Social (6 crèdits).
Psicologia de la Personalitat (6 crèdits).

d) Per a persones que hagin superat el primer cicle de la llicenciatura de Psicologia:
Didàctica General (6 crèdits).
Organització del Centre Escolar (4 crèdits).
Teoria de les Institucions Contemporànies d'Educació (4 crèdits).
Psicologia de l'Educació (4 crèdits).

Els complements de formació es poden cursar abans d'accedir a la llicenciatura (com a assignatures de lliure elecció) o bé durant el primer curs de la llicenciatura.

Els Estudis de Psicopedagogia en el Sistema de Crèdit Europeu amb Suport Virtual

Les universitats europees es troben en un procés de discussió per acordar les línies generals de la creació de l'espai europeu d'educació superior a fi de facilitar la mobilitat dels estudiants i professionals en programes d'intercanvi i apostar per la flexibilitat i la qualitat. Aquesta oportunitat ofereix a l'àmbit universitari un marc de reflexió per a la cerca d'una més àmplia qualitat en llurs estudis. Amb aquesta doble intenció la Universitat de Vic ha endegat un procés de reflexió i debat per oferir uns estudis professionalitzadors adaptats a aquesta nova situació i concretament la Facultat d'Educació ha iniciat un treball d'adaptació en els estudis de Psicopedagogia.

Els objectius generals dels estudis

Des del Estudis de Psicopedagogia a hores d'ara s'han adoptat uns objectius generals que seran la referència per a la formulació de les competències professionals que es concreten en els objectius específics de les assignatures. La confluència de tots aquest objectius específics ha de permetre als estudiants de Psicopedagogia de la Universitat de Vic quan hagin finalitzat els estudis, ser de capaços de:

- Aplicar diferents estratègies d'actuació professional en el camp de l'orientació a persones i a l'assessorament a altres professionals i institucions de l'educació, tant formals com no formals.
- Intervenir en situacions de diversitat degudes a factors individuals, culturals o socials, per promoure respostes educatives i socials que afavoreixin la inclusió de les persones en els diferents "espais" de la comunitat (serveis, institucions educatives, de treball i de lleure).
- Planificar i desenvolupar intervencions encaminades a l'orientació personal, acadèmica i professional en institucions educatives –fonamentalment formals (per exemple, centres escolars i equips d'assessorament), però també no formals (per exemple, centres residencials)– tant pròpies de l'àmbit públic com del privat.
- Desenvolupar i aplicar eines i estratègies per a l'avaluació de les necessitats educatives (més específiques o més generals) dels individus, i per a l'articulació d'una resposta educativa (recursos, suports, estratègies, metodologies...) adequada com més millor a aquestes necessitats.
- Comprendre relacions entre la pràctica professional i la recerca i vincular la pràctica amb els grups de recerca o amb projectes d'investigació relacionats amb l'atenció a la diversitat.

Els continguts dels estudis

El desenvolupament de les competències professionals i dels objectius generals s'assolirà a través de les diferents assignatures (troncals, optatives i de lliure elecció) que els estudiants desenvoluparan a cada curs i que es detallen en la programació de cada assignatura.

La metodologia i el pla de treball

Les competències professionals plantegen l'ensenyament universitari com un ensenyament que va més enllà de la consolidació dels continguts bàsics de referència per a la professió. Per tant demana unes formes de treball complementàries a la transmissió de continguts i és per això que parlem de tres tipus de treball a l'aula, que en el seu conjunt constitueixen *les hores de contacte* de l'alumnat amb el professorat:

Les *sessions de classe* s'entenen com a hores de classe que imparteix el professorat a tot el grup. Aquestes sessions inclouen les explicacions del professorat, adreçades a tot el grup classe de manera presencial, per presentar continguts, fer les presentacions de treballs i debats amb tot el grup classe, les hores de realització d'exàmens, les conferències, les projeccions, etc. Es tracta de sessions centrades en algun o alguns continguts del programa.

Les *sessions de treball dirigit* s'entenen com a hores d'activitat de l'alumnat amb la presència del professorat (treball a l'aula d'ordinadors, recerca documental a la biblioteca, correcció d'exercicis, pràctiques de laboratori, seminaris en petit grup, direcció de treballs, atenció a l'alumnat per a preparar exposicions, acció tutorial de petit grup, etc.). Algunes activitats es podran realitzar presencialment, o bé per mitjà del Campus Virtual de la UVic. Aquestes sessions podran estar dirigides a tot el grup, a un subgrup o a un equip de treball.

Les tutories individuals són aquelles hores en què el professorat atén de forma individual a l'alumnat per conèixer el progrés que va realitzant l'estudiant en el treball personal de l'assignatura.

D'altra banda, les sessions dedicades al *treball personal* de l'alumnat són les hores destinades a l'estudi, a la realització d'exercicis, a la recerca d'informació, a la lectura, a la redacció i realització de treballs individuals o en grup, a la preparació d'exàmens, etc. Es tracta de les sessions que es considera que l'alumnat ha de dedicar a l'assignatura per a l'assoliment dels objectius planificats.

La suma final *d'hores de contacte i de treball personal* ha de donar aproximadament una xifra al voltant de les 25 hores per cada crèdit de l'assignatura.

Pla de Treball

Aquesta nova forma de treballar demana la creació d'eines de planificació per a l'alumnat per tal que pugui organitzar i preveure la feina que ha de realitzar a les diferents assignatures. És per això que el Pla de treball esdevé un recurs important que possibilita la planificació del treball que ha de fer l'estudiant en un període de temps limitat. Per exemple es pot preparar un pla de treball, del qual disposa l'estudiant a l'inici de cada període, per a cada tema del programa, per un període de temps determinat (quinzenal, mensual...)

El procés d'avaluació

L'avaluació es diversifica i es fa al llarg del curs. Cal que sigui coherent per a l'avaluació de les competències de cada una de les assignatures. Això requereix de dotar-se de diferents instruments per a l'avaluació. No hi ha un únic examen al final de l'assignatura.

Avaluació del procés: seguiment del treball individualitzat (tutories). Seguiment del procés d'organització que segueix el grup pel treball realitzat en grup (treball interdisciplinari realitzat a algunes sessions de treball dirigit).

Avaluació de resultats: Presentació de treballs en grup de forma oral i escrita, realització d'algun exercici a classe en petit grup, realització del treball personal individual, adquisició i relació de diferents fonts d'informació més enllà dels continguts explicats pel professorat a les sessions de classe, realització d'exàmens...

PLA D'ESTUDIS

El Pla d'Estudis de la carrera de Psicopedagogia ha estat elaborat d'acord amb les directrius generals pròpies d'aquesta titulació establertes en el Reial Decret 916/1992 de 17 de juliol (B.O.E. núm. 206 de 27 d'agost de 1992).

D'acord amb el Pla d'Estudis, els ensenyaments de Psicopedagogia s'organitzen en un únic cicle de dos cursos. Les assignatures són anuals o quadrimestrals.

En total, el nombre de crèdits de la llicenciatura és de 138, distribuïts de la següent manera:

Matèries troncals	72	crèdits
Matèries Obligatòries	36	crèdits
Matèries Optatives	12	crèdits
Matèries de Lliure Elecció	18	crèdits

Ordenació temporal de l'ensenyament

Amb caràcter general la durada dels estudis de Psicopedagogia de la Universitat de Vic està prevista en dos cursos acadèmics.

L'ordenació temporal de l'ensenyament prevista en dos cursos és la següent:

PRIMER CURS			C.A.
Anuals			
La Construcció del Coneixement Acadèmic			9
Seminari			9
Primer Quadrimestre	C.A.	**Segon Quadrimestre**	C.A.
Diagnòstic en Educació	6	Dificultats d'Aprenentatge Intervenció Psicopedagògica	6
Mètodes d'Investigació en Educació	6	Intervenció Psicopedagògica en Transtorns del Desenvolupament	6

SEGON CURS			C.A.
Anuals			
Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica			9
Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis			9
Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua			9
Pràcticum			15
Primer Quadrimestre	C.A.	**Segon Quadrimestre**	C.A.
Disseny, Desenvolup. Innovació del Currículum	6	Psicologia de la Instrucció	6
Orientació Professional	6	Educació Especial	6

Oferta d'assignatures optatives / lliure elecció

Assignatures optatives

(Només per als estudiants de 2n curs i estudiants de 1r que hagin cursat previament els Complements de Formació)

	CRÈDITS	QUADRIMESTRE	BLOC
Psicopatologia per a Educadors	6	1r	E
Intervenció Socioeducativa Àmbit Familiar	6	1r	E
Intel·ligència Emocional	6	1r	F
Mediació i Resolució de Conflictes	6	1r	F
Intervenció Psicopedagògica i Currículum Escolar	6	2n	G
Etica i Valors en Educació	6	2n	G
Dinàmica de Grups	6	2n	G
Intervenció Educativa en Problemes d'Inadaptació Social	6	2n	G

(En horari de mati, per estudiants de 1r i de 2n)

	CRÈDITS	QUADRIMESTRE	BLOC
Taller d'Expressió Oral en Llengua Anglesa	6	1r	A
Infància i Desenvolupament	6	1r	B
Dinàmica de grups	6	1r	B
Psicología de l'adolescència	6	2n	C

(Només pels estudiants de 2n)

	CRÈDITS	QUADRIMESTRE	BLOC
Investigació en Psicopedagogia	6	Anual	H
Intervenció Psicopedagògica en Atenció a la Diversitat	6	Anual	H

Assignatures de lliure elecció

Són aquelles que l'alumne pot triar lliurement per tal de configurar d'una manera flexible el seu currículum. L'alumne ha d'assolir, al llarg dels seus estudis, un total de 18 crèdits de lliure elecció. Per a obtenir-los, podrà optar entre les assignatures optatives o de lliure elecció ofertes per la pròpia carrera o per qualsevol de les que s'imparteixen a la Universitat de Vic.

L'horari de classes de Psicopedagogia permetrà cursar assignatures d'Educació Social i de Mestre com a crèdits de lliure elecció:

- De matí: Bloc A i Bloc B
- De tarda: Bloc E, Bloc F i Bloc G.

D'acord amb els objectius dels Estudis de Psicopedagogia en el Sistema de Crèdit Europeu amb Suport Virtual, s'impulsaran les modalidats d'acreditació de lliure lecció vinculades al desenvolupament professional o de la recerca, tals com:

Per als estudiants de 1r, en el 2n quadrimestre:

a) Treballs Acadèmicament Dirigits per un professor o una professora, a partir d'un pla de treball.

Per als estudiants de 2n:

b) Treballs de Recerca en Intervenció Psicopedagògica o Social, dins de l'assignatura d'Investigació en Psicopedagogia lligats a algun projecte de recerca de la Facultat.
c) Activitats Professionals en l'àmbit educatiu que desenvolupin projectes d'intervenció professional psicopedagògica.

A més a més es poden obtenir crèdits de lliure elecció, per la via de reconeixement, per estudis o activitats realitzades extracadèmicament, sense equivalència amb assignatures del Pla d'Estudis (Vegeu la Guia de la UVic).

El reconeixement es contempla en els casos següents:

a) Estudi d'idiomes a l'Escola d'Idiomes de la UVic.
b) Realització de pràctiques en empreses o institucions públiques o privades.
c) Estades d'estudis a l'estranger en el marc de convenis internacionals subscrits per la Facultat d'Educació de la UVic.
d) Participació a les activitats contemplades en els convenis que la UVic té signats amb altres institucions.

Assignatures d'altres titulacions com a lliure elecció

Es poden obtenir crèdits de lliure elecció cursant assignatures d'altres titulacions que s'imparteixen a la UVic. Aquí tens la llista de les més adequades perquè les segueixin estudiants matriculats en altres titulacions:

Àmbit de ciències

Administració i legislació ambiental
Aspectes legals i socials de la biotecnologia
Educació ambiental
Energies renovables
Immunologia
Matemàtica inicial
Medi ambient i societat
Meteorologia i climatologia
Sistemes de gestió ambiental
Sistemes d'informació geogràfica

Àmbit tècnic

Automatització industrial
Ciència i tecnologia del medi ambient
Creació i gestió de bases de dades
Iniciació a la programació
Introducció a la lògica

Àmbit d'humanitats

Alemany I
Anàlisi del discurs
Aprofundiment en llengua catalana

Art i museus a Catalunya
Desenvolupament humà, diversitat i sostenibilitat
El món des de la II Guerra Mundial
Francès I
Història contemporània. De la primera a la segona guerra mundial
Literatura catalana
Literatura espanyola
Literatura i societat
Literatura i traducció
Organitzacions internacionals polítiques i econòmiques
Sintaxi
Taller de creació de textos
Tallers literaris

Àmbit de ciències de la salut

Actuació en situacions d'emergència extrahospitalària
Alimentació i cultura
Antropologia de la salut
Dietètica
Envelliment, societat i salut
La funció del dibuix i l'activitat lúdica en el nen
Nutrició
Psicologia de les conductes alimentàries
Salut i alimentació
Salut pública
Sexualitat humana
Trastorns alimentaris infantils i juvenils

Àmbit de ciències socials

Administració de recursos humans
Biblioteques escolars i infantils
Cerimonial i protocol
Competitivitat i innovació a l'empresa
Comunicació a les ONG
Comunicació a les Pimes
Comunicació mediambiental
Economia de l'empresa
Economia política
Evolució històrica del turisme
Fonaments de comunicació digital
Fonts d'informació especialitzada en economia i empresa
Fonts i serveis d'informació general
Gestió de l'empresa
Història de la publicitat i les relacions públiques
Història econòmica mundial
Informació electrònica
Informació i comunicació a les organitzacions
International Business Culture
Introducció a les ciències de la informació
Llenguatge de la comunicació
Màrqueting de serveis i unitats d'informació
Nou periodisme
Opinió pública
Periodisme cultural
Periodisme esportiu
Periodisme gastronòmic
Política industrial i tecnològica
Publicitat i promoció de vendes
Sistemes d'informació per a la gestió
Sociologia del treball i de l'empresa
Taller de weblogs
Tècniques de comerç exterior
Tècniques de recuperació de la informació
Teoria i estructura de la comunicació d'empresa I
Turisme i medi ambient

Pots consultar els programes d'aquestes assignatures al campus virtual i els d'altres assignatures que no figuren en aquesta selecció a les guies de l'estudiant.

Recorda que, per poder-te matricular a assignatures d'altres ensenyaments, necessites l'autorització del/la cap d'estudis de la teva titulació i del/la de la titulació on s'imparteix l'assignatura escollida.

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE 1R CURS

Diagnòstic en Educació

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:

1. Explicar en què consisteix l'avaluació psicopedagògica en un context educatiu i des d'un enfocament inclusiu i en quins pressupòsits psicològics i pedagògics es fonamenta.
2. Diferenciar l'avaluació psicopedagògica del diagnòstic psicològic i explicar per què es complementen.
3. Conèixer la legislació vigent a Catalunya referida a l'avaluació psicopedagògica.
4. Identificar i valorar les necessitats educatives més específiques que afecten una persona, i les necessitats educatives més generals que afecten un grup més o menys ampli de persones, i determinar les prioritats educatives –específiques o més generals– a partir de diferents criteris.
5. Diferenciar el paper del psicopedagog i el de l'educador (mestre, professor, educador social...) en l'avaluació psicopedagògica i explicar per què es complementen.
6. Conèixer i adaptar diferents eines i instruments per a l'avaluació psicopedagògica, per a l'avaluació de centres i per a l'avaluació de programes.

CONTINGUTS:

1. L'avaluació psicopedagògica (I)
   1.1. L'avaluació psicopedagògica segons la legislació vigent a Catalunya.
   1.2. Un model general d'intervenció psicopedagògica basat en la investigació-acció.
   1.3. Els tres vessants de l'avaluació psicopedagògica:
      – Vessant descriptiu: nivell actual de competències de l'alumne
      – Vessant explicatiu: l'avaluació psicopedagògica i altres avaluacions (pedagògica, psicològica, social, neurològica...)
      – Vessant prospectiu: hipòtesis de treball o "sospites raonades" i prioritats educatives
2. Resolució d'un cas pràctic
3. L'avaluació psicopedagògica (II)
   3.1. L'avaluació psicopedagògica des d'una perspectiva comunitària
      – L'avaluació psicopedagògica com a procés compartit de recollida d'informació i de presa de decisions encaminades a fonamentar l'oferta educativa.
      – L'avaluació psicopedagògica i l'escola inclusiva: Una Base Curricular Comuna en una escola per a tothom i la finalitat de l'avaluació psicopedagògica en una escola inclusiva.
   3.2. La necessària col·laboració entre el psicopedagog i els mestres i professors en l'avaluació psicopedagògica
4. Eines i instruments per a l'avaluació psicopedagògica
   4.1. Eines i instruments per a la recollida d'informació
      – Full de derivació
      – Pauta per a l'observació a l'aula
      – Pauta per a la revisió dels treballs de classe
   4.2. L'avaluació de les necessitats educatives específiques d'un alumne en relació al currículum: Carta de prioritats educatives en relació als Objectius Generals del currículum.
   4.3. Algunes tècniques per a la identificació de n.e.e. i per a la fonamentació de la resposta educativa.
      – L'anàlisi de discrepàncies (Brown, 1989)

– L'anàlisi d'espai vital (Brown, 1989)

4.4. L'avaluació del procés de lectoescriptura.

– Les diferents etapes en l'aprenentatge de la lectoescriptura.

– Taula per a la valoració del nivell de lectoescriptura.

4.5. Taules per a la determinació del nivell de competències curriculars i per a registrar la seva evolució.

4.6. Tests psicomètrics i projectius

4.7. L'avaluació de les necessitats educatives més inespecífiques o generals: Qüestionari d'autoavaluació del procés d'ensenyament i aprenentatge

5. L'avaluació de centres i l'avaluació de programes

5.1. Algunes eines per a l'avaluació de centres

5.2. L'avaluació responent de Robert Stake, per a l'avaluació de programes educatius

METODOLOGIA:

– Les *sessions de classe* –amb tot el grup d'alumnes– serviran per presentar els continguts dels diferents temes. Concretament, en aquestes sessions –a més de fer una breu presentació dels continguts dels diferents temes– es treballaran els continguts dels temes 1, 4 i 5 i es resoldrà el cas pràctic.
– En les *sessions de treball dirigit* es faran algunes activitats del tema 1 i es treballaran els continguts del tema 3, seguint un pla de treball facilitat pel professor. Aquest pla de treball, que haurà d'anar duent a terme personalment cada estudiant, s'anirà seguint de forma presencial (per a aquells estudiants que puguin assistir amb regularitat a les sessions de treball dirigit) o bé a través del campus virtual i de les tutories individuals (per a aquells estudiants que no puguin assistir amb regularitat a les sessions de treball dirigit). Aquest pla de treball s'haurà de concretar en un treball escrit de reflexió personal que cada estudiant haurà de lliurar al professor a final de curs.
– Per mitjà de les *tutories individuals* el professor farà un seguiment del progrés de cada estudiant en el treball personal de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació del procés seguit per l'estudiant es farà per mitjà de la participació en les sessions de classe presencials, així com del seguiment del treball personal de cada estudiant en les sessions de treball dirigit (virtuals o presencials) i en les sessions de tutoria individuals.

L'avaluació dels resultats assolits per l'estudiant es farà per mitjà d'una prova escrita i de la participació a les classes presencials (50 % de la nota final) i del treball de reflexió personal (50 % de la nota final).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Bassedas, E., Marrodán, M., Oliván, M., Rossell, M., Seguer, M., Vilella, M. *Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico.* Barcelona: Paidós/Cuadernos de Pedagogía, 1991 (Edició original 1989).

Carretero, M. R.; Pujolàs, P.; Serra, J. *Un altre assessorament per a l'escola. L'assessorament psicopedagògic des d'una perspectiva comunitària.* Barcelona: La Galera, 2002.

Giné, C. «L'avaluació de les necessitats educatives especials dels alumnes: la necessària col·laboració dels mestres i dels psicopedagogs», dins *Suports*, vol 1 núm. 1, 1997, pp. 1-9.

Martín, E. i Solé, I. «Intervención psicopedagógica y actividad docente: claves para una colaboración necesaria». Dins Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A.: *Desarrollo psicológico y educación.* Vol. II. Madrid: Alianza, 1990, pp. 463-476.

Monereo, C. i Solé, I. «El modelo de asesoramiento educacional-construtivo: dimensiones críticas». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva propfesional i constructivista*. Madrid: Alianza, 1996, pp. 15-32.

Onrubia, X., Lago, J.R. i Pitarque, I. «Dimensiones para el análisis de la práctica educativa desde una perspectiva psicopedagógica». Dins C. Monereo i I. Solé (coords.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional*. Madrid: Alianza, 1996, pp. 257-284.

Bibliografia complementària:

Brown, L. *Criterios de funcionalidad.* Barcelona: Ed. Milán/Fundació Catalana Síndrome de Down, 1989.

Brown, L., Nietupski, J. i Hamre Nietupski, S. «Criteris de funcionalitat última». Dins Ortega, J.L. i Matson, J.L. (Comp.): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació Especial, núm. 7. Barcelona: Departament d'Ensenyament, 1987, pp. 21-34.

Coll, C. «Psicopedagogía: confluencia disciplinar y espacio profesional». Dins Monereo, C. i Solé, I. (Coord.): *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva propfesional i constructivista*. Madrid: Alianza, 1996, pp. 33-52

Stufflebeam, D.L. i Shinkfield, A.J. *Evaluación sistemática. Guía teórica y práctica.* Barcelona: Paidós i Centro de Publicaciones del Ministerio de Educación y Ciencia, 1993.

Wang, M.C. Atención a la diversidad del alumnado. Madrid: Narcea, 1995.

Wilson, J.D. *Cómo valorar la calidad de la enseñanza.* Barcelona: Paidós, 1992.

Dificultats d'Aprenentatge i Intervenció Psicopedagògica

PROFESSOR: Olga PEDRAGOSA i XUCLÀ

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:
- Delimitar conceptualment les dificultats d'aprenentatge i la intervenció psicopedagògica.
- Elaborar una estratègia d'intervenció fonamentada a partir d'un marc teòric per a l'avaluació i la intervenció psicopedagògica davant les dificultats d'aprenentatge.
- Adquirir coneixements i estratègies que permetin l'avaluació de les dificultats d'aprenentatge en els diferents contextos de desenvolupament dels infants.
- Identificar, delimitar i analitzar les dificultats d'aprenentatge.
- Adquirir coneixements i estratègies que permetin planificar, aplicar i valorar la resposta educativa adequada a les diferents dificultats d'aprenentatge en els diferents context de desenvolupament dels infants.

CONTINGUTS:
1. La intervenció psicopedagògica i les dificultats d'aprenentatge: Delimitació conceptual.
   1.1 Evolució històrica. Teories generals de les dificultats d'aprenentatge. La concepció constructivista.
   1.2 L'avaluació de les dificultats d'aprenentatge:
   1.3. Intervenció educativa i adaptacions curriculars en alumnes amb dificultats de aprenentatge.
2. Les dificultats d'aprenentatge especifiques: Avaluació psicopedagògica i resposta educativa.
   2.1. Dificultats d'aprenentatge del llenguatge oral.
   2.2. Dificultats d'aprenentatge de lectura
   2.3 Dificultats d'aprenentatge de la comprensió lectora
   2.4. Dificultats d'aprenentatge de l'escriptura.
   2.5 Dificultats d'aprenentatge de les matemàtiques.
   2.6 Dificultats d'aprenentatge por problemes de atenció i motivació.

METODOLOGIA:
- *Sessions de Classe Presencial*: Serviran per la introducció dels conceptes fonamentals de cada tema, l'organització dels grups de treball i planificació del treball grupal, les orientacions pel desenvolupament de cada bloc de continguts en el treball grupal, la posada en comú dels treballs grupals, l'elaboració de les conclusions de cada tema i l'exposició final de treball grupal.
- *Sessions de Treball Dirigit:* Les sessions de treball dirigit són espais per a l'elaboració i el seguiment del treball de cada grup de manera presencial o virtual.
- *Tutoria:* Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés de participació de cada estudiant. A llarg del quadrimestre cada estudiant haurà de fer una tutoria individual, per al seguiment de la seva participació en el treball grupal.
- *Pla de Treball*: S'estructura en 2 blocs: Treball en gran grup del primer bloc de continguts i el procés d'elaboració de l'índex de cada grup pel estudi d'una dificultat específica. Treball de cada grup per una de les dificultats especifiques en 4 parts: marcs teòrics de referència per l'avaluació i resposta educativa, –processos, eines i instruments d'avaluació– criteris, orientacions, programes i activitats de resposta educativa, –anàlisi d'un cas pràctic i conclusions. A final de cada part es faran exposicions parcials a la classe i al final del bloc una exposició per part de tots els components del grup.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
Participació en l'elaboració del treballs de grup. Exposició parcial del treball en grup d'una dificultat.

Reelaboració d'apartats del treball a partir d'orientacions generals. Aportacions bibliogràfiques complementaries. Participació en l'exposició final del treball de grup. (50%)

Avaluació de resultats:
Realització de una prova individual sobre 3 de les dificultats específiques . (50%)
Per aprovar l'assignatura es imprescindible aprovar l'avaluació de procés i de resultats.

BIBLIOGRAFIA :

Bibliografia bàsica:

Aguinaga, G. *et al. Prueba de Lenguaje Oral Navarra.* Gobierno de Navarra. Departamento de Educación y Cultura. 1989.
Alonso, J; *Motivación y aprendizaje en el aula: como enseñar a pensar*. Madrid: Aula XXI / Santilllana. 1991.
Bonals, J. Fuster, M. Gonzalez, M.A. Romero, E. Sardans, A. Soldevila, M.A. *Avaluar l'aprenentatge de 3 a 7 anys.* Barcelona: Graó.
Canals, R. *Proves psicopedagògiques d'aprenentatges instrumentals*. Barcelona: Onda. 1998.
Defior Citoler, S. *Las dificultades de aprendizaje: un enfoque cognitivo. Lectura, escritura, matemáticas.* Archidona (Málaga): Aljibe, 1996.
Departament d'Ensenyament, *Programa de competència social. Educació Secundària.* Generalitat de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Material.
Departament d'Ensenyament. *L'ús del llenguatge oral a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge.* Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament, 2003.
Equip Psicopedagògic de Terrassa *Pruebas pedagógicas graduadas para Preescolar i Ciclo Inicial.* Madrid: Aprendizaje Visor, 1989.
Marchesi, A., Coll, C., i Palacios, J. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. III Necesidades educativas especiales.* Madrid: Alianza, 1990.
Nicasio, J. *Manual de dificultades de aprendizaje.* Madrid: Narcea, 1995.
Sanchez (coord.) *Dificultats d'aprenentatge.* UOC, 1998.
Sanchez-Cano, M. i Bonals, J. *La evaluación psicopedagògica.* Barcelona: Graó, 2005.

Bibliografia complementària:

Català, G. *Avaluació de la comprensió lectora. Proves ACL*. Barcelona: Graó, 2000.
DSM-IV *Manual diagnóstico y estadístico de los trastornos mentales*. Barcelona: Masson, 1995.
Huerta, E. i Matamala, A. *Tratamiento y prevención de las dificultades lectoras*. Madrid: Visor, 1989.
Jiménez, J. i Girondo, L. *Càlcul a l'escola. Reflexions i propostes.* Col. Guix, 13. Barcelona: Graó, 1990.
Jolibert, J. *Formar Infants productors de textos.* Ed: Graó, Barcelona. 1992.
Maruny, Ll. *Escribir y leer.* Edelvives, 1998.
Ribas, L; Gispert, D. *Racons de treball oral a parvulari*. Barcelona: Àlber, 1999.
Sánchez, M.: *Aprenent i ensenyant a parlar.* Lleida: Pagès Editors, 1999.
Smith, C. i Dahl, K. *La enseñanza de la lectoescritura: un enfoque interactivo.* Madrid: Visor, 1989.
Solé, I. *Estrategias de lectura.* Barcelona: Graó, 1992.
Torra B. *Matemàtiques a la carta materials curriculars de matemàtiques etapa primària. Cicle inicial.* Barcelona Institut de Ciències de l'Educació. Universitat Autònoma de Barcelona, 1995.

La Construcció del Coneixement Acadèmic

PROFESSORA: Milagros NARANJO LLANOS

Anual: 9 crèdits.

OBJECTIUS:
- Adquirir una visió global i integradora, inspirada en els principis constructivistes, orientada a analitzar, explicar i comprendre els processos de construcció del coneixement acadèmic.
- Caracteritzar el coneixement acadèmic i el coneixement intuïtiu.
- Identificar alguns processos intrapsicològics que intervenen en la construcció del coneixement i, especialment, en la construcció del coneixement de les ciències i de les matemàtiques.
- Identificar alguns processos interpsicològics que intervenen en la construcció del coneixement i, especialment, en la construcció del coneixement de les ciències i de les matemàtiques.
- Valorar les condicions educatives que afavoreixen l'aprenentatge del coneixement en ciències i matemàtiques
- Adquirir competències per fer servir eines psicopedagògiques per a l'assessorament en l'educació científica i matemàtica des d'una perspectiva constructivista.

CONTINGUTS:
1. La construcció del coneixement acadèmic.
   1.1. Ensenyar i aprendre en el context de l'aula:
      – L'educació escolar i les característiques de les pràctiques educatives escolars.
      – L'aula com a context d'ensenyament i aprenentatge.
      – Les relacions professor-alumnes-contingut: el triangle interactiu com a lloc en el qual es construeix el coneixement acadèmic.
   1.2. Les fonts teòriques de la concepció constructivista: principis bàsics i idees directrius:
      – La teoria genètica de Piaget.
      – Les teories del processament humà de la informació.
      – La teoria de l'assimilació: les condicions per a un aprenentatge significatiu.
      – Significat i sentit en la construcció de coneixements: els components afectius, motivacionals i relacionals de l'aprenentatge.
      – La teoria sociocultural de Vygotsky: els mecanismes d'influència educativa.
   1.3. Síntesi de les idees principals de la concepció constructivista.
2. La construcció del coneixement matemàtic
   2.1. El coneixement matemàtic
   2.2. Factors i processos psicològics implicats en l'aprenentatge de les matemàtiques:
      – Les capacitats implicades en la perícia matemàtica
      – L'aprenentatge de les matemàtiques com a construcció socialment mediada
   2.3. Els processos de construcció del coneixement matemàtic
   2.4. L'avaluació del coneixement matemàtic
   2.5. L'assessorament curricular en matemàtiques
3. La construcció del coneixement científic
   3.1. La naturalesa del contingut científic
   3.2. Factors i processos psicològics implicats en la construcció del coneixement científic:
      – Aspectes cognitius de l'aprenentatge
      – Aspectes afectius de l'aprenentatge
   3.3. Els mecanismes de construcció del coneixement científic
   3.4. L'avaluació del coneixement científic
   3.5. L'assessorament curricular en ciències

METODOLOGIA:

– *Sessions de Classe Presencial*: Presentació dels conceptes clau de cada tema. Orientacions pels treballs en grup. Posta en comú de treballs en grup. Revisió i anàlisi de les lectures realitzades. Resolució dels dubtes conceptuals de cada tema.
– *Sessions de Treball Dirigit:* Realització de treballs en grup. Aclariments conceptuals individuals i en petit grup. Comentaris per la reorientació individual o en petit grup del treball de lectura.
– *Tutoria:* Caldrà fer 2 tutories de grup pel seguiment del treball grupal al llarg de l'any i una tutoria individual de seguiment de l'assignatura.
– *Pla de Treball:* A principi de curs s'especificaran els treball en grup que es faran i els treballs de lectura guiada d'articles que caldrà realitzar. Es temporalitzaren les tasques de treball de grups que es faran a les sessions de treball al llarg del quadrimestre.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
Treballs grupals: disseny i aplicació d'una pauta d'observació i resolució d'un cas (25%)
Resolució individual i grupal de pautes de lectura de la bibliografía bàsica (15%)

Avaluació de resultats:
Exàmens: dos exàmens parcials eliminatoris, un al final de cada semestre (60%)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Barberà, E. i Gómez-Granell (1996). Las estrategias de enseñanza y evaluación en matemáticas. En C. Monereo e I. Solé, *El asesoramniento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista,* pàg. 365-381. Madrid: Alianza Editorial.
Coll, C. (1998). La construcció del coneixement a l'escola: cap a l'elaboració d'un marc global de referència per a l'educació escolar. En C. Coll i altres, *Psicologia de la Instrucció*. Barcelona: EDIUOC. (pàg. 1-65)
Coll, C.; Solé, I. (2001). *Enseñar y aprender en el contexto del aula.* Dins C. Coll, J. Palacios i A. Marchesi, *Desarrollo psicológico y educación. 2. Psicología de la educación escolar,* pàg. 527-548. Madrid: Alianza.
Driver, R; Guesne, E; Tiberghien, A. *Ideas científicas en la infancia y la adolescencia*. Madrid: MEC / Morata.
Glaxton, G. 1987. *Vivir y Aprender*. Madrid: Alianza Editorial.
Garcia-Milà, M. (2001). La enseñanza y el aprendizaje de las ciencias físiconaturales: una perspectiva psicológica. Dins C. Coll, J. Palacios y A. Marchesi, *Desarrollo psicológico y educación 2. Psicología de la educación escolar,* pág. 527-548. Madrid: Alianza Editorial.
Onrubia, J.; Rochera, M.J.; Barberà, E. (2001). La enseñanza y el aprendizaje de las matemáticas: una perspectiva psicológica. Dins C. Coll, J. Palacios i A. Marchesi, *Desarrollo psicológico y educación 2. Psicología de la educación escolar,* pág. 487-508. Madrid: Alianza Editorial.
Pozo, I; Gómez, M.A. (1996). El asesoramiento curricular en ciencias de la naturaleza. Dins C. Monereo i I. Solé, *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista,* pág. 383-404. Madrid: Alianza.
Pozo, J. I. 1997: *Aprendices y Maestros*. Madrid: Alianza Editorial.
Rogoff, B. 1993. *Aprendices del pensamiento. El desarrollo cognitivo en el contexto social*. Barcelona. Paidós.

Bibliografia complementària

Baroody, A.J. *El pensamiento matemático de los niños*. Madrid: Visor. 1994
Benlloch, M. 1984. *Por un aprendizaje constructivista de las ciencias*. Madrid: Visor.
Benlloch, M. 1998. *Desarrollo cognitivo y teorías implícitas en el aprendizaje de las ciencias*. Madrid: Visor.
Benlloch, M. 1992. *Ciencias en el parvulario*. Barcelona: Paidós
Bishop, A. 1994. *Mathematical Enculturation* . Kluwer Academic Publisher.
Carrahaer, T; *et al*. *En la vida diez, en la escuela cero*. 1989/1991. San Pablo. Siglo XXI Editores.
Jiménez, M. P; Albadalejo, C; Caamaño, A. 1992. *Curso de actualización científica y didáctica*. Didáctica de las

ciencias de la naturaleza. Madrid: MEC.
Lacasa, P. 1994. *Construir conocimientos. ¿Saltando entre lo científico y lo cotidiano?* II Seminario sobre constructivismo y educación. Puerto de la Cruz.
Lovell, K. 1966. *Desarrollo de los conceptos básicos matemáticos y científicos en los niños*. Madrid: Morata. 1986.
Piaget, J; Szminska, A. 1967. *Génesis del numero en el niño*. Buenos Aires: Guadalupe.
Pozo, J. I. 1987. *Aprendizaje de las ciencias y pensamiento causal*. Madrid: Visor.
Scribner, S; Cole, M. Consecuencias cognitivas de la educación formal e informal. 1973/82. *Infancia y Aprendizaje*. 17, p 3-18.
Vergnaud, G. 1991. *L'enfant, la mathématique et la réalité*. Barna. Peter Lang. Trad. Luis Ortega Segura *El niño las matemáticas y la realidad*. Mèxic: Trillas.

Intervenció Psicopedagògica en els Trastorns de Desenvolupament

PROFESSOR: Manel SÁNCHEZ CANO

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:
– Conèixer i aprofundir en les principals característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns en el desenvolupament
– Disposar del coneixement teòric i pràctic per a l'avaluació psicopedagògica de les persones amb trastorns en el desenvolupament
– Conèixer les principals eines i instruments d'avaluació psicopedagògica.
– Conèixer els serveis de suport psicopedagògic i educatiu, fonts d'informació i recerca més rellevants.

CONTINGUTS:
1. Característiques i necessitats educatives de les persones amb trastorns en el desenvolupament i les seves dimensions en relació a la intervenció psicopedagògica
   1.1. El retard mental
   1.2. La discapacitat motriu
   1.3. La discapacitat auditiva
   1.4. La discapacitat visual
   1.5. L'autisme
2. L'avaluació psicopedagògica dels alumnes amb trastorns en el desenvolupament. Característiques generals i específiques.
   2.1. Principals eines i instruments d'avaluació psicopedagògica.
   2.2. Elaboració i adaptació de proves d'avaluació
3. La Resposta Educativa. Característiques i serveis de suport psicopedagògic i educatiu
4. Treball col·laboratiu amb altres professionals

METODOLOGIA:
- *Sessions de Classe Presencial* : Serviran per a l'exposició dels fonaments de cada tema, les orientacions per al desenvolupament dels treballs individuals o grupals de cada bloc, la posada en comú dels treballs grupals, l'elaboració de les conclusions de cada tema i l'exposició final de treball grupal.
- *Sessions de Treball Dirigit:* Les sessions de treball dirigit són espais per a l'elaboració dels treballs pràctics, la tutorització per part dels professor dels treballs pràctics.
- *Tutoria:* Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés de participació de cada estudiant. Al llarg del quadrimestre cada estudiant haurà de fer una tutoria individual.
- *Pla de Treball*: S'estructura en 2 blocs: Treballs individuals de cada bloc de continguts: per a cada tema es donarà una orientació del treball individual que s'ha de fer. Treball en grup de tota l'assignatura: s'establirà un pla de treball per tot el quadrimestre i es farà el seguiment corresponent.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
Elaboració dels treballs pràctics individuals. Participació en l'elaboració del treballs de grup. Contingut i exposició parcial del treball en grup. (50% nota final)

Avaluació de resultats:
Prova escrita final de curs. (50% nota final)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Ann Tomlimson, C. *El aula diversificada*. Barcelona: Octaedro, 2001.

AAMR *Retraso mental. Definicion y sistemas de apoyo* Madrid: Alianza, 1997.

Brown, L. *Criterios de funcionalidad*. Barcelona: Milan. Fundació Catalana Síndrome de Down, 1989.

Freixa M. *Familia y deficiencia mental* Amarú Ediciones 1993.

Gallardo, M, i altres *Discapacidad motórica. Aspectos psicoevolutivos y educativos*. Málaga: Aljibe, 1994.

Giné, C. i altres *Trastorns del desenvolupament i necessitats educatives especials* Barcelona: UOC, 2003.

Giné, C (coord.) *Los niños con discapacidad en la escuela: recursos para la evaluacion y la enseñanza*. Comunicación, Lenguaje y Educación, 1994.

Gotzens A. i Marro S. *Sordera y percepcion auditiva,* 2001.

Luque, D. i Romero, J. *Trastornos del desarrollo y adaptación curricular* Málaga: Aljibe, 2002.

Rosa A; Ochaita, E. *Psicología de la ceguera*. Madrid. Alianza Editorial, 1993.

Sánchez-Cano, M. i Bonals, J (coords). *La evaluación Psicopedagógica*. Barcelona: Graó, 2005.

Silvestre, N. *Sordera, Comunicación y Aprendizaje.* Barcelona: Masson, 1998.

Verdugo, M.A *Personas con discapacidad. Perspectivas psicopedagógica y rehabilitadoras.* Madrid. Siglo XXI, 1995.

Bibliografia complementària:

Del Ricón Igea, B. (coord.) *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel, 2001.

Covington, M.V. *La voluntad de aprender. Guía para la motivación en el aula*. Madrid: Alizanza, 2000.

Kaufman, A.S. *Psicometria Razonada con el WISC-R* Mèxic: Manual Moderno, 1982.

Reynolds, D. i altres *Las escuelas eficaces: claves para mejorar la enseñanza*. Aula XXI Madrid: Santillana, 1997.

Rio, M. J. del. (coord) *Lenguaje y comunicación en personas con necesidades especiales*. Barcelona: Martínez Roca, 1997.

Silvestre, N. *L'alumnat sord a les etapes d'infantil i primària. Criteris i exemples d'intervenció educativa.* Barcelona: UAB, 2002.

Mètodes d'investigació en Educació

PROFESSORA: Núria SIMÓ i Gil

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:
- Conèixer i comprendre els diferents mètodes d'investigació qualitativa en relació als models de recerca en els quals es fonamenten.
- Desenvolupar processos d'anàlisi i interpretació de les dades en el context d'una recerca.
- Promoure una visió oberta i complexa sobre què és la investigació que guiï la presa de decisions dels mètodes a desenvolupar segons l'orientació de la recerca.

CONTINGUTS:
Els nuclis temàtics que es detallen a continuació estan pensats amb la finalitat que els estudiants realitzin i visquin una petita recerca qualitativa a l'entorn d'un dels temes que es tracten a l'assignatura de Seminaris.

Tema 1: Aproximació conceptual a la investigació qualitativa
- 1.1. Caracterització de la recerca educativa
- 1.2. Naturalesa de la perspectiva qualitativa en la investigació
- 1.3. Mètodes de la investigació qualitativa

Tema 2: Procés i disseny de la investigació qualitativa
- 2.1. Decisions a l'entorn de la recollida de dades
- 2.2. La rigorositat en les investigacions qualitatives
- 2.3. Les parts del projecte d'investigació
- 2.3. La realització d'un estudi de cas

Tema 3: La planificació de la recerca
- 3.1. L'entrada al camp: La negociació
- 3.2. La construcció de la informació al camp: mapes socials, temporals i espacials
- 3.3. La selecció dels informants claus

Tema 4: La recollida de dades
- 4.1. Eines per a la recollida d'informació en el camp: l'observació participant i l'entrevista
- 4.2. Eines complementàries per a la recollida d'informació: documents i qüestionaris
- 4.3. L'ètica de l'investigador/a en la recollida de dades

Tema 5: L'anàlisi de dades
- 5.1. Característiques de l'anàlisi qualitativa
- 5.2. Fases per a la realització de l'anàlisi de dades qualitativa
- 5.3. Elaboració de matrius: categorització i triangulació

Tema 6: L'informe d'investigació
- 6.1. Característiques dels informes d'investigació des de la metodologia qualitativa
- 6.2. La redacció de l'informe de recerca
- 6.3. Formes de comunicar els resultats

METODOLOGIA:
- *Sessions de Classe Presencial*: Presentació dels conceptes clau de cada tema. Revisió i anàlisi de les lectures realitzades. Resolució dels dubtes conceptuals de cada tema.
- *Sessions de Treball Dirigit:* Aquestes sessions es dedicaran al seguiment per part de la professora de la realització de la recerca de cada grup. Caldrà utilitzar els conceptes necessaris per comprendre el desenvolupament de la investigació i realitzar els procediments adequats per tirar-la endavant.
- *Tutoria:* Caldrà fer 4 tutories de grup per a la devolució de cada fase de la recerca i una tutoria individual de seguiment de l'assignatura.

- *Pla de Treball:* A principi de curs s'especificaran les dates de lliurament de les fases de la recerca. Fase 1: Disseny de la investigació; Fase 2: Recollida de dades; Fase 3: Anàlisi de dades i Fase 4: Presentació oral i lliurament de l'informe d'investigació. A cada fase s'especificaran les tasques que cal fer i el calendari de presentació.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
– Seguiment del treball de grup en les sessions de treball dirigit, correcció i devolució de cada una de les fases de la investigació a tot el grup. (35%)

Avaluació de resultats:
– Presentació oral i escrita de la recerca realitzada amb la incorporació de tots els canvis introduïts al llarg del semestre. (35%)
– Lectura i realització d'un informe d'una recerca qualitativa. (10%)
– Autoavaluació individual del procés d'aprenentatge realitzat al llarg de l'assignatura. . (10%)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Arnal, J. i altres. *Investigación educativa. Fundamentos y metodología*. Barcelona: 1992.
Arnaus, R. *Complicitat i interpretació. El relat d'una etnografia educativa*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1996.
Bertely, M. *Conociendo nuestras escuelas. Un acercamiento etnográfico a la cultura escolar*. Barcelona: Paidós. Maestros y Enseñanza, 6, 2000.
Cohen, L.; Manion, L. *Métodos de investigación educativa*. Madrid: Muralla, 2000.
McMillan, J. H.; Schumacher, S. *Investigación educativa*. Madrid: Pearson/Addisson Wesley, 2005.
Rincon, D. i altres. *Técnicas de investigación en ciencias sociales*. Madrid: Dykinson, 1995.
Rodríguez, G; Gil, J.; García, E. *Metodología de la investigación cualitativa*. Malaga: Aljibe, 1996.
Salgueiro, A. *Saber docente y práctica cotidiana. Un estudio etnográfico*. Barcelona: Octaedro, 1998.
Sancho, J. M. i altres. *Aprendiendo de las innovaciones en los centros*. Madrid: CIDE, 1993.
Sandín, M.P. *Investigación cualitativa en educación Fundamentos y tradiciones*. Madrid: MacGraw-Hill, 2003.
Walker, R. *Métodos de investigación para el profesorado*. Madrid: Morata, 1988.
Wittrock, M. C. *La investigación en la enseñanza. Enfoques, teorías y métodos*. Vols I, II, III. Barcelona: Paidós, 1988.
Woods, P. *La escuela por dentro*. Barcelona: Paidós, 1989.

Bibliografia complementària:

Caballero, Z. *Aulas de colores y sueños. La cotidianidad en las escuelas multiculturales*. Barcelona: Octaedro-EUB, 2001.
Carbonell, J i altres. *Magribins a les aules. El model de Vic a debat.* Vic: Eumo Editorial, 2002.
Cochran-Smith, M.; Lytle, S. L. *Dentro/Fuera. Enseñanates que investigan*. Madrid: Akal, 2002.
Elliott, J. *Pràctica, recerca i teoria en educació*. Vic: Eumo Editorial, 1986.
Fierro, C. *Transformando la práctica docente. Una propuesta basada en la investigación-acción*. Barcelona: Paidós. Maestros y enseñanza, 3, 1999.
Goetz, J. P.; Lecompte, M. D. *Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa*. Madrid: Morata, 1988.
Stake, R. E. *Investigación con estudio de casos*. Madrid: Morata, 1998
Taylor, S. J.; Bogdan, R. *Introducción a los métodos cualitativos de investigación*. Barcelona: Paidós, 1998.
Woods, P. *Experiencias críticas en la enseñanza y el aprendizaje*. Barcelona: Paidós, 1997.
Woods, P.; Hammeresley, M *Género, cultura y etnia en la escuela*. Barcelona: Paidós, 1996.

Seminaris

PROFESSOR: José Ramón Lago Martínez

Annual. 9 crèdits

OBJECTIUS:
L'assignatura vol oferir espais de comunicació i de reflexió individual i col·lectiva amb la finalitat de:
a) Pensar el món actual i les problemàtiques socials i educatives;
b) Introduir-se en la psicopedagogia i tenir uns coneixements generals bàsics sobre el seu significat, història, funcions...;
c) Conèixer diferents àmbits i pràctiques psicopedagògiques;
d) Posar en pràctica alguns coneixements i competències necessaris per l'acció psicopedagògica relacionades amb la recerca, l'assessorament i la deontologia professional.

CONTINGUTS:
Els continguts s'estructuren en tres seminaris:

Seminari 1: Societat i Psicopedagogia
- Característiques de les societats actuals i problemes socials i educatius
- Aproximació conceptual a la psicopedagogia i evolució històrica
- Funcions dels/les professionals de la psicopedagogia.

Seminari 2: Àmbits de la psicopedagogia (I) Intervenció psicopedagògica en entorns formals:
- Funcions dels Equips d'assessorament Psicopedagògic i funcions del psicopedagog dels IES.
- Plans d'intervenció; Intervenció en plans i projectes institucionals , en plans y programes d'ensenyament-aprenentagte, en programes d'atenció als alumnes amb n.e.e i dificultats d'aprenetatge i atenció a demandes d'alumnes. pares i centes.

Seminari 3: Àmbits de la psicopedagogia (II): Intervenció psicopedagògica en entorns d'educació no formals.
- Serveis educatius i intervenció multidisciplinar de psicpedagogs i altres professionals.
- Intervenció psicopedagògica en serveis d'educació no formal: serveis per a l'oci i la cultura, per a la salut i la millora de la qualitat de vida, per a la reinsercció social, per a l'actualització professional i els serveis de recursos i programes educatius.

Seminari 4: Perfil i deontologia professional
- La formació teòrica i pràctica: els sabers i les competències fonamentals en la pràctica psicopedagògica
- La deontologia professional

METODOLOGIA:
L'assignatura s'estructura en seminaris que es basen en la participació, el diàleg, la reflexió i l'anàlisi oral i escrita, així com el treball cooperatiu de totes les persones assistents.
- *Sessions de Classe Presencial*: Els continguts es treballen a través d'explicacions que introdueixen els diferents temes; conferències i lectures que permeten conèixer i aprofundir en els continguts.
- *Sessions de Treball Dirigit:* Realització de treballs escrits que possibiliten estructurar la informació, comprendre i avançar en el coneixement; recerca d'informació i debats que obren l'espai per expressar-se, contrastar, analitzar i compartir el coneixement.
- *Tutoria:* Dubtes i consultes individuals i col·lectives respecte els diversos treballs a realitzar durant el curs.
- *Pla de Treball:* Al principi del curs es presentarà el Pla de Treball per al primer i el segon quadrimestre de forma detallada.

Pel que fa a algun del continguts fonamentals del Seminari 1 i 2 els estudiants han de realitzar una petita recerca qualitativa dirigida des de l'assignatura de *Mètodes d'Investigació en Educació*, la justificació teòrica i les conclusions seran una part fonamental de l'avaluació d'aquests dos Seminaris .

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
Realització de les activitats individuals i de grup que es plantegin en les diferents sessions

Avaluació de resultats:
Treballs individuals de reflexió escrita sobre cada un dels 4 seminaris. (30% de la qüalificació final)
Treball de grup de recerca, reflexió escrita i presentació oral sobre el seminari 2 i 3. (30% de la qüalificació final)

Observacions:
Prova final escrita amb qüestions relatives als 4 seminaris. (40% de la qüalificació final)
Per tal d'aprovar l'assignatura es imprescindible aprovar la prova final escrita.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Badia, A.; Mauri, T. i Monereo, C. (coord.). *La pràctica psicopedagògica en educación formal.* Barcelona: UOC, 2004.
Bassedas, E. i altres. *L'assessorament psicopedagògic a Catalunya.* Barcelona: Graó, 2001.
Bisquerra, R. (coord.). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica.* Barcelona: Praxis, 1998.
Carretero, M.R.; Pujolàs, P.; Serra, J. *Un altre assessorament per a l'escola.* Barcelona: La Galera, 2002.
Del Rincón, B. (coord.). *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico.* Barcelona: Ariel, 2001.
Domingo, J. *Asesoramiento al centro educativo: colaboración y cambio en la institución*. Barcelona: Octaedro, 2001.
Fernández, J. (coord.). *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria.* Málaga: Aljibe, 1995.
Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès, 1999.
Hernández, F. (coord.). *Formación del profesorado*. Barcelona: Praxis, 1998.
Jiménez, R.A. i Porras, R. *Modelos de acción psicopedagógica: entre el deseo y la realidad.* Málaga: Aljibe, 1997.
Marcelo, C. (coord.). *Asesoramiento curricular y organizativo.* Barcelona: Ariel, 1997.
Monereo, C.; Solé, I. (coord.). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista.* Madrid: Alianza, 1996.
Nieto, J.M.; Botias, F. *Los equipos de orientación educativa y psicopedagógica.* Barcelona: Ariel, 2002.
Rodríguez, M.M. *El asesoramiento en educación.* Málaga: Aljibe, 1996.
Shön, D. *La formación de profesionales reflexivos*. Barcelona: Paidós, 1992.
Velaz de Medrano, C. *Orientación e intervención psicopedagógica: concepto, modelos, programas y evaluación:* Madrid: Ediciones Aljibe, 1998.

Bibliografia complementària:

Bonals, J. *El trabajo en equipo del profesorado.* Barcelona: Graó, 1996.
Castells, M. *La era de la información. Vol. I, II, III.* Madrid: Alianza, 1997.
Delors, J. *Educació: Hi ha un tresor amagat a dins*. Barcelona: UNESCO, 1996.
Diversos autors *Pensamiento crítico vs pensamiento único.* Madrid: Debate, 1998.
Diversos autors "Trenta anys d'assessorament psicopedagògic institucional a Catalunya". *Àmbits de psicopedagogia.* Juny, 2002.
Estefania, J. *Contra el pensamiento único.* Madrid: Taurus, 1997.
Fisas, V. *Cultura de la paz y gestión de conflictos.* Barcelona: Icària, 1998.
Imbernón, F. (coord.). *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*.
Barcelona: Graó, 1999.
Martínez, M. *El contrato moral del profesorado*. Bilbao: Desclée de Brower, 1998.
Morín, E. *Els set coneixements bàsics per a l'educació del futur.* Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 2000.
Morín, E. *Tenir el cap clar.* Barcelona: La Campana, 2001.
Parrilla, A. (coord.). *Apoyo a la escuela: un proceso de colaboración*. Ed. Mensajero, 1996.
Pérez Gómez, A.I. *La cultura escolar en la sociedad neoliberal.* Madrid: Morata, 1998.

Puig, J.M. *Toma de conciencia de las habilidades para el diálogo.* Madrid: CLE, 1992.
Sastre, G.; Moreno, M. *Resolución de conflictos y aprendizaje emocional. Una perspectiva de género.* Barcelona: Gedisa, 2002.
Solé, I. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica.* Barcelona: ICE de la UB/Horsori, 1998.
Vilanou, C. (coord.). *Emili Mira. Els orígens de la psicopedagogia a Catalunya.* Barcelona: Universitat de Barcelona, 1998.

ASSIGNATURES OBLIGATÒRIES DE 2N CURS

Pràcticum

COORDINACIÓ: José Ramón LAGO MARTÍNEZ

Anual. 15 crèdits.

Per cursar l'assignatura de Pràcticum s'hauran d'haver cursat, prèviament, un mínim de quatre assignatures de primer curs.

OBJECTIUS:
Les pràctiques de Psicopedagogia estan concebudes per proporcionar als estudiants un aprofundiment en els continguts dels estudis de Psicopedagogia en la seva aplicació en àmbits d'intervenció psicopedagògica. Durant el curs 2005-2006, aquests àmbits d'intervenció es concreten bàsicament en entorns escolars, entorns de suport educatiu i de serveis socials. En aquest sentit, la Facultat d'Educació oferirà places de pràctiques en els següents contextos:

1. Instituts i Centres d'Educació Secundària.
2. Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP).
3. Centres de Desenvolupament i Atenció Precoç (CDIAP).
4. Centres d'Educació Especial.
5. Centres d'Educació Infantil i Primària.
6. Centres vinculats a Serveis Socials.
7. Programes de Cooperació Internacional.

TEMPORALITZACIÓ:
Amb caràcter general, les pràctiques es portaran a terme al llarg de vuit setmanes durant els mesos de gener i febrer de 2005. Segons les característiques del Centre o Servei de Pràctiques o les condicions de treball dels estudiants, degudament justificades es podran concentrar o distribuir en algun altre període del curs acadèmic.

ACTIVITATS A REALITZAR:
L'estudiant col·laborarà en tasques vinculades a la Psicopedagogia amb el personal del centre o servei corresponent. Elaborarà un projecte de treball que desenvoluparà durant el curs.
El projecte de treball serà elaborat per l'alumne d'acord amb els professionals del Centre o Servei de pràctiques i amb el corresponent professor-tutor de la Facultat d'Educació.
Al final del curs acadèmic l'alumne lliurarà una Memòria de Pràctiques al profesor-tutor de la Facultat d'Educació. Aquesta memòria inclourà: a) Descripció del Projecte de treball; b) Descripció de la seva posada en pràctica; c) Conclusions del treball portat a terme; d) Valoració global i personal de les pràctiques.

AVALUACIÓ:
Per a l'avaluació i la qualificació de l'assignatura de pràctiques el/la professor/a-tutor/a de la Facultat d'Educació corresponent considerarà els següents aspectes:
– Assistència de l'estudiant al Centre o Serveis on haurà desenvolupat les pràctiques.
– Assistència a reunions i participació en projectes que els Centres o Serveis de pràctiques sol·licitin o admetin.
– Assistència a sessions de formació i seguiment de les pràctiques.
– Entrevistes amb el professor-tutor.
– Memòria de pràctiques.
– Informe escrit del professional del Centre o Servei de pràctiques.

Psicologia de la Instrucció

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Quadrimestral: 6 crèdits.

INTRODUCCIÓ:
En el context dels estudis de Psicopedagogia aquesta assignatura aborda els principals enfocaments conceptuals sobre l'estudi dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge, mostrant-ne les implicacions en la intervenció educativa i la intervenció psicopedagògica aplicada en els entorns escolars i educatius en general.
El programa d'aquesta assignatura està dissenyat de manera que complementi i es vinculi amb el conjunt de continguts dels Estudis de Psicopedagogia i, molt particularment, amb l'assignatura de Disseny Desenvolupament i Innovació del Currículum.
El programa de l'assignatura s'adaptarà, en el seu cas, a les necessitats especials que pugui tenir l'alumnat per assolir els objectius del programa i per participar en les activitats previstes, tant per l'ensenyament i l'aprenentatge sobre els continguts de l'assignatura com per a l'avaluació dels progressos en aquests aprenentatges.

OBJECTIUS:
1. Conèixer, analitzar i avaluar els principals conceptes dels diferents models de la Psicologia de la Instrucció.
2. Conèixer, analitzar i avaluar, els principals punts de similitud i especificitat dels diferents models de la Psicologia de la Instrucció des d'una perspectiva àmplia i general.
3. Conèixer, analitzar i avaluar les bases i els fonaments instruccionals de les pràctiques educatives i psicopedagògiques en els nostres contextos educatius i del disseny i desenvolupament del currículum escolar
4. Analitzar i avaluar els processos d'ensenyament i d'aprenentatge i la seva planificació a partir dels diferents models de la Psicologia de la Instrucció.
5. Analitzar i avaluar els sistemes educatius dels nostres contextos a partir dels enfocaments de la Psicologia de la Instrucció.
6. Analitzar i avaluar les actuals opcions curriculars dels nostres sistemes educatius dels enfocaments de la Psicologia de la Instrucció.
7. Avaluar la compatibilitat dels diferents models de la Psicologia de la Instrucció amb enfocaments de comprensivitat i inclusió escolar i social.
8. Avaluar aplicacions dels diferents models i enfocaments de la Psicologia de la Instrucció: aplicacions en l'àmbit normatiu i legal, curricular i de pràctica educativa i psicopedagògica.

CONTINGUTS:
1. Psicologia de la Instrucció: Marc general
   1.1. Els antecedents de la Psicologia de la Instrucció
   1.2. Evolució històrica dels principals conceptes
   1.3. Enfocaments actuals sobre la Psicologia de la Instrucció
   1.4. Psicologia de la Instrucció, Psicopedagogia i intervenció Psicopedagògica
   1.5. Les aplicacions de la Psicologia de la Instrucció en el marc escolar i en el disseny del currículum escolar: aspectes generals.
2. Teories i models en Psicologia de la Instrucció
   2.1. Els diferents enfocaments conceptuals, teòrics i de models en Psicologia de la Instrucció: Les seves implicacions en la intervenció educativa i psicopedagògica.
   2.2. Models psicològics: principals enfocaments
   2.3. Models instruccionals
   2.4. La Psicologia de la Instrucció en el context del nostre sistema educatiu: la influència de diferents enfocaments en la intervenció educativa i psicopedagògica i en el currículum escolar

2.5. Regulacions normatives i legals en els nostres contextos educatius: anàlisi basat en models instruccionals.

3. La Psicologia de la Instrucció com a base d'anàlisi dels processos d'ensenyament i d'aprenentatge
   3.1. El professional docent com a subjecte en els processos d'ensenyament i d'aprenentatge: afectivitat, motivació, pensament: aspectes generals.
   3.2. Anàlisi i avaluació de la tasca docent
   3.3. L'alumne/a com a subjecte en els processos d'ensenyament i d'aprenentatge: afectivitat, motivació, pensament: aspectes generals.
   3.4. Anàlisi i avaluació del progrés en l'aprenentatge de l'alumne/a: la seva vinculació amb l'avaluació psicopedagògica
   3.5. Contextos i condicions generals d'ensenyament i aprenentatge: entorns escolars i no escolars
4. Psicologia de la Instrucció, comprensivitat i inclusió escolar
   4.1. La Psicologia de la Instrucció en les opcions curriculars generals a Catalunya i a l'Estat Espanyol.
   4.2. Opcions sobre programació escolar en els nostres contextos educatius: anàlisi basat en aportacions de la Psicologia de la Instrucció. Les seves implicacions en la pràctica educativa i psicopedagògica
   4.3. La personalització de l'ensenyament en els nostres sistemes educatius: anàlisi basat en aportacions de la Psicologia de la Instrucció. Les seves implicacions en la pràctica educativa i psicopedagògica
   4.4. El Disseny Universal de l'ensenyament i de l'aprenentatge: anàlisi basat en aportacions de la Psicologia de la Instrucció. Les seves implicacions en la pràctica educativa i psicopedagògica
   4.5. L'Ensenyament Multinivell: anàlisi basat en aportacions de la Psicologia de la Instrucció. Les seves implicacions en la pràctica educativa i psicopedagògica
   4.6. Una Psicologia de la Instrucció per a la comprensivitat i la inclusió escolar i social: principals reptes i enfocaments.

METODOLOGIA:

– *Sessions de Classe Presencial* : Exposicions i discussió sobre els continguts de l'assignatura. Seguiment dels treballs individuals i en grup dels estudiants. Exposicions de treballs dels estudiants. Determinació i registre de conclusions sobre els temes tractats a les sessions.
– *Sessions de Treball Dirigit:* Seguiment virtual de les tasques desenvolupades individualment, i en grup, per part dels estudiants i suport als seus aprenentatges amb relació als continguts de l'assignatura.
– *Tutoria:* Atenció a les necessitats dels estudiants amb relació als requeriments de l'assignatura.
– *Pla de Treball:* En la primera sessió de Classe Presencial el professor presentarà l'assignatura els seus requeriments i un pla general de treball temporalitzat com a guia i referència pel seguiment continuat de l'assignatura. Aquest pla es podrà personalitzar d'acord amb les possibilitats i necessitats singulars dels estudiants per tal que en el marc del conjunt d'activitats puguin participar i aprendre amb relació a les propostes del programa de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

Avaluació del procés:

– Un treball individual d'anàlisi i avaluació de documents vinculats a la pràctica de la intervenció psicopedagògica d'acord amb criteris i models basats en la Psicologia de la Instrucció. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial: a) les característiques d'aquest treball (índex, estructura, apartats, extensió, terminis, etc.) ; b) una proposta sobre criteris d'avaluació i de qualificació del treball.

El treball individual serà el 40% de la qualifació final.

Avaluació dels resultats:

– Una prova escrita individual final sobre els continguts de l'assignatura. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial: a) les característiques d'aquesta prova (estructura, tipus de preguntes, durada, etc.); b) una proposta sobre criteris d'avaluació i de qualificació dels resultats de la seva realització per part dels estudiants

La qualificació final de l'assignatura es basarà en les qualificacions corresponents a cadascuna de les activitats d'avaluació. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial la proposta de procediment d'estimació d'aquesta qualificació final.
– L'examen serà el 60% de la qualificació final.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Coll, C. *Marc curricular per a l'ensenyament obligatori*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1986.
Coll, C.; *et al. Psicologia de la Instrucció.* Barcelona: UOC, 1997.
Davidoff, L. *Introducción a la psicología.* Mèxic: McGraw-Hill, 1984.
Gagné, R.M. i Rohwer, W. Instructional Psychology. *Annual Review of Psychology, 20,* 381-418, 1969.
Genovard, C. i Gotzens, C. *Psicología de la Instrucción.* Madrid: Santillana, 1990.
Henson, K. i Eller, B.F. Psicología educativa para la enseñanza eficaz. Madrid: Thomson, 2000.
Morris, C.G. *Psicología*. Madrid: Prentice-Hall, 1997.
Myers *Psicología.* Madrid: Panamericana, 1991.
Nye, D.R. *Tres psicologías.* Madrid: Thomson Learning. Paraninfo, 2002.
Worchel, S. i Shebilske, S. *Psicología. Fundamentos y aplicaciones.* Madrid: Prentice-Hall, 1997.

Bibliografia complementària:

Aquesta bibliografia es complementarà amb la bibliografia de l'assignatura "Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum" dels Estudis de Psicopedagogia. També i complementàriament s'empraran altres fonts particularment pel que fa a l'àmbit normatiu i legal i a documents orientatius publicats per administracions i institucions públiques.

Orientació Professional

PROFESSORA: Esther FATSINI I MATHEU

Quadrimestral. 6 crèdits

OBJECTIUS:
– Proporcionar elements de reflexió per a la intervenció en orientació professional.
– Analitzar diferents eines i estratègies per a l'orientació professional.
– Conèixer els diferents àmbits d'intervenció, formal i no formal.

CONTINGUTS:
1. Clarificació terminològica.
   1.1 Concepte d'orientació i modalitats.
   1.2 L'orientació professional
2. Models i teories.
   2.1 Models d'ajust
   2.2 Models de desenvolupament
   2.3 Model d'educació per la carrera.
3. Funcions de l'orientador/a.
4. L'orientació professional i la formació reglada, ocupacional i contínua.
5. El paper de l'orientació en l'elaboració del projecte professional.
   5.1. Exploració a nivell personal: Autoconeixement, autoestima, interessos, preferències professionals...
   5.2. Coneixement dels recursos i serveis d'intermediació facilitadors de la inserció laboral.
   5.3. Mètodes i tècniques d'accés a la professió i l'ocupació.
   5.4. El paper dels tests en la tasca orientadora.
   5.5. Informació professional.
   5.6. La intervenció en l'orientació professional de diferents col·lectius.
6. Disseny de programes d'intervenció.
   6.1. Valoració de necessitats educatives.
   6.2. Finalitat. Determinació dels objectius prioritaris.
   6.3. Planificació de la intervenció: continguts, destinataris, recursos...
   6.4. Avaluació i redisseny.
7. Tendències i prospectiva en Orientació Professional.
   7.1. Iniciatives i Programes Comunitaris.
   7.2. L'orientació professional a Espanya i Catalunya.

METODOLOGIA:
La dinàmica de l'assignatura demana un alt grau de responsabilitat de l'alumnat en el seu aprenentatge, per la qual cosa es realitzaran els diferents tipus de sessions que a continuació es presenten:
- *Sessions de Classe Presencial*: Introducció de temes, orientació dels continguts, seminaris de treball, etc. En aquestes sessions hi haurà un treball impulsat per la professora a partir de textos, vídeos, exposicions, conferències... Poden ser una o dues sessions a la setmana.
- *Sessions de Treball Dirigit:* Realització d'un treball en grup i el seu seguiment virtual i/o presencial del treball grupal, així com activitats individuals i/o col·lectives presencials i no presencials (de recerca d'informació, treball cooperatiu i/o individualitzat...). En aquest cas hi ha un paper actiu de l'alumnat en el procés d'aprenentatge a partir d'activitats pràctiques sobre temes de l'assignatura. Poden ser una o dues sessions a la setmana.
- *Tutories i consultes:* És obligatòria una trobada mínima durant el quadrimestre respecte el procés formatiu realitzat. No obstant, l'alumnat pot sol·licitar-ne les que cregui oportunes.

- *Pla de Treball:* A l'inici de curs es detallaran els diversos Plans de Treball que s'hauran de desenvolupar (de durada aproximada 2/3 setmanes), i que inclouen les sessions de classe presencial i les de treball dirigit que es realitzaran en les sessions següents. En l'organització horària setmanal es contemplarà un espai de temps pel desenvolupament de les diverses activitats a desenvolupar en aquests Plans.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
- *Activitats individuals i/o col·lectives*: seguiment del procés a partir de la presentació dels resultats per escrit (treballs, posters, anàlisi de textos...), presentacions orals col·lectives (debats, col·loquis...) i/o individualitzades (tutories personalitzades...).

Treball de grup: seguiment i orientació dels continguts.

Avaluació de resultats:
- Realització d'una *prova d'avaluació individual* al final del quadrimestre de reflexió sobre els diferents aspectes treballats a classe o a partir de les activitats presencials i virtuals. Es pot realitzar amb els materials que s'hagin anat treballant durant el curs.
- Realització d'un *treball de grup* durant el quadrimestre a partir de l'anàlisi de les problemàtiques específiques d'un col·lectiu (a determinar a partir dels interessos de les persones membres del grup) de cara a la seva inserció professional i la tasca d'orientació professional a emprendre. Aquest treball s'exposarà a final de quadrimestre en una sessió específica d'intercanvi de resultats dels diferents treballs que s'hagin desenvolupat durant el curs.

La nota final, per tant, serà la suma dels següents aspectes:
Activitats realitzades durant el quadrimestre: 40%
Treball realitzat en grup: 30%
Prova d'avaluació:.....30%

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Adame, M.T. (coord.). *Orientació per a la inserció sociolaboral dels joves: Recull d'experiències i materials*. Palma: Universitat de les Illes Balears, 1999.
Álvarez, J. (coord.). *Orientación profesional. Tránsito a la vida activa*. Granada: Grupo editorial universitario, 2001.
Álvarez, M. *Orientación profesional*. Barcelona: Cedecs, 1995.
Arnaiz, P.; Guerrero, C. *Discapacidad psíquica: formación y empleo*. Archidona: Aljibe, 1999.
Brunet, I. (dir.) *Joves i transició al mercat laboral*. Barcelona: Pòrtic, 2001.
Gallego, S. *Cómo planificar el desarrollo profesional.* Barcelona: Laertes, 1999.
Montané, J. *Orientación ocupacional*. Barcelona: Ceac, 1993.
Montané, J.; Martínez, M. *La orientación escolar en la educación secundaria. Una nueva perspectiva desde la educación para la carrera profesional*. Barcelona: PPU,
UAB, 1994.
Padilla, M.T. *Estrategias para el diagnóstico y la orientación profesional depersonas adultas*. Barcelona: Laertes, 2001.
Riart, J. *Elegir una profesión. Proceso de reflexión para elegir bien una profesión*. Barcelona: PPU, 1996.
Rivas, F. (ed.). *Manual de asesoramiento y orientación vocacional*. Madrid: Síntesis, 1995.
Rodríguez Moreno, M.L. *La orientación profesional. I. Teoría.* Barcelona: Ariel, 1998.
Rodríguez Moreno, M.L. *El mundo del trabajo y las funciones del orientador*. Barcelona: Barcanova, 1992.
Sánchez, F.J. *Y el año que viene ¿qué?* Barcelona: CissPraxis, 2001.
Valls, F. *Fundamentos de orientación profesional para psicopedagogos*. Almería: Universidad de Almería, 1998.

Bibliografia complementària:

Álvarez, M. i altres. *La orientación vocacional a través del curriculum y de la tutoria. Una propuesta para la etapa de 12 a 16 años.* Barcelona: ICE, Graó. Materiales para la innovación educativa (MIE), 1991.

AA.VV. *L'orientació professional. Temes a debat*. Barcelona: Institut Municipal d'Educació, 1995.

Fernández Sierra, J. *El trabajo docente y psicopedagógico en Secundaria.* Col: Biblioteca de Educación. Archidona, Málaga: Aljibe, 1995.

Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal.* Lleida: Pagès Eds., 1999.

Fontan, P. *Educar i orientar per al futur. Bases per a una pedagogia prospectiva*. Barcelona: Proa, URLLull, 1995.

Jurado, P. *Integración sociolaboral y educación especial*. Barcelona: PPU, UAB.1993.

Poal, G. *Entrar, quedarse, avanzar*. Madrid: Siglo XXI, 1993.

Puchol, L. *Reorientación de carreras profesionales*. Madrid: ESIC , 1994.

Repetto, E. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Madrid: UNED, 1994.

Rodríguez Espinar, S. (coord.). *Teoría y práctica de la orientación educativa*, 1993.

Sanz Oro, R. *Evaluación de programas en orientación educativa.* Madrid: Pirámide, 1990.

Sanz, R.; Castellano, F.; Delgado, J. (eds.). *Tutoría y orientación.* Barcelona: Cedecs, 1996.

Torres, J.A. *La formación del profesor tutor como orientador: análisis de las necesidades de formación del profesor-tutor en el marco de la atención a la diversidad para desempeñar tareas de orientación en el aula*. Jaén: Universidad de Jaén, Servicio de Publicaciones e Intercanbio Científico, 1996.

Valls, F. *Programa autoaplicable de asesoramiento vocacional.* Almería: Universidad, Servicio de Publicaciones. Monografías Humanidades, 1996.

Aspectes Sociolingüístics i Didàctics de l'Ensenyament de la Llengua

PROFESSOR: Josep TIÓ i CASACUBERTA

Annual. 9 crèdits

OBJECTIUS:
– Conèixer els principals recursos tant per a l'actualització en didàctica de la llengua com per a la modernització dels ensenyaments.
– Aprofundir en els mecanismes que guien l'aprenentatge oral, tant en l'aspecte de la primera llengua com en les llengües successives.
– Reflexionar sobre alguns conceptes bàsics de l'ensenyament-aprenentatge de les llengües

CONTINGUTS:
I. Informàtica i ensenyament de la llengua
1.1 L'ordinador com a eina educativa en llengua; característiques generals.
1.2 Tipus de programes per a l'aprenentatge lingüístic de l'alumnat.
1.3 Revisió de materials didàctics existents.
II. Recursos per a la preparació i revisió de les activitats de llengua
2.1 Recursos informàtics
2.2 Recursos basats en reculls de vocabulari (bàsic, disponible; llistes directes i inverses)
2.3 Recursos basats en repertoris d'activitats i en repertoris populars
2.4 L'avaluació en llengua
III. Aprendre a parlar, aprendre a pensar
3.1 El procés d'aprenentatge dels diversos sistemes de la llengua: fonètic, lèxicosemàntic, morfosintàctic, sociolingüístic i pràgmàtic
3.2 Caracterització del llenguatge infantil
IV. L'aprenentatge de la llengua en un context de diversitat lingüística
4.1 Aprenentatge d'una segona llengua: aspectes sociolingüístics i psicolingüístics. Caracterització de l'aprenentatge precoç i de l'aprenentatge tardà.
4.2 Recursos per a l'ensenyament-aprenentatge d'una segona llengua. Anàlisi de materials.
V. Llegir i escriure: la comprensió lectora.
5.1 La llegibilitat dels textos
5.2 Comprensió lectora i inferència
5.3 Activitats i recursos per al treball de comprensió lectora
VI. L'ortografia
6.1 Situació de l'ortografia dins el conjunt dels aprenentatges lingüístics
6.2 Reflexions didàctiques a l'entorn de l'ensenyament de l'ortografia
6.3 Activitats i recursos per al treball ortogràfic.

METODOLOGIA:
- *Sesions de Classe Presencial*: Introducció i desenvolupament dels temes; realització d'activitats pràctiques. Plantejament dels treballs de grup. Posada en comú d'algunes activitats de grup en cada tema.
- *Sesions de Treball Dirigit:* Per a cadascun dels sis temes del programa es proposaran diverses possibilitats de treballs individuals o de grup. Es farà un seguiment presencial o virtual dels treballs escollits.
- *Tutoria:* Dubtes individuals o en grup a proposta dels alumnes.
- *Pla de Treball*: per cadascun dels sis temes, cada alumne haurà de dur a terme una de les propostes de treball plantejades (individualment o en grups de dues persones)

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
Elaboració d'un treball (individual o grupal) dels que es proposen per a cada tema.

Avaluació de resultats:
Realització de dues proves individuals, una al final de primer quadrimestre i l'altra al final del segon.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Bassa, R.; Cabot, M.; Díaz, R.; Lladonet, J. *Llengua de pedaç,* Palma: Moll / Conselleria d'Educació, 1991.
Bryant, P.; Bradley, L.; *Problemas infantiles de lectura*, Madrid: Alianza Editorial, 1998.
Camps, A.; Milian, M.; Bigas, M.; Camps, M. *L'ensenyament de l'ortografia*, Barcelona: Graó, 1989.
Crystal, David *Lenguaje infantil, aprendizaje y lingüística,* Barcelona: Médica y Técnica, 1981.
DDAA, *Llengua i immigració*, Barcelona: Departament de Benestar i Família, 2003.
Esteban, Jordi *Fem-la petar. Recursos per a la conducció de grups de conversa* Vic: Edicions l'Àlber, 2003.
Fons, Montserrat *Llegir i escriure per viure*, Barcelona: La Galera, 1999.
Galí, Alexandre *L'ensenyament de l'ortografia als infants,* Barcelona: Barcino, 1971.
Genover, J.; Pozo, M.A.; Vilar, J.; *Eines de comprensió de textos. La lectura intensiva a secundària*, Barcelona: Graó, 1998.
Julià, Joan (ed) *L'ensenyament del català com a L2. De la teoria a la pràctica* Lleida: Edicions de la UdL, 2000.
Monegal, Carme *156 activitats per a parlar en català* Vic: Edicions l'Àlber, 2003.
Rivais, Yak *Cienjuegos* Barcelona: Octaedro, 2001.
Tió, Josep "Informàtica, informació i formació", dins *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura* n. 15, Barcelona: Graó, 1998.
Trenchs, Mireia (ed.), *Nuevas tecnologías para el autoaprendizaje y la didáctica de lenguas,* Lleida: Editorial Milenio, 2001.

Bibliografia complementària:

Badia, D.; Vilà, M. *Jocs d'expressió oral i escrita*, Vic: Eumo Editorial, 1984.
Bosch, Laura *Avaluació del desenvolupament fonològic en nens catalanoparlants de 3 a 7 anys,* Barcelona: ICE/PPU, 1987.
Cassany, Daniel *Reparar l'escriptura*, Barcelona: ICE/Graó, 1993.
Cor, Pilar; *Escriure bé,* Barcelona: Ed. 62, 1996.
Costal, Cassià *Quelcom sobre el llenguatge i la intel·ligència del nen petit*, Barcelona: Edicions del Mall, 1978.
DDAA, *Comprensión lectora,* Barcelona: Graó, 2001.
DDAA, *Formar infants productors de textos*, Barcelona: Graó, 1992.
del Río, M.J.; Pujol, M.; *La llengua oral a l'escola: una introducció*, Barcelona: Ediuoc, 1999.
Esteban, Jordi *Parlar a l'aula. Activitats per a una segona llengua*, dins "Premi John McDowell 1996"; Barcelona: Departament de Cultura, 1997.
Jiménez, J.E.; Ortiz, M.del R.; *Conciencia fonológica y aprendizaje de la lectura*, Madrid: Editorial Síntesis, 2001.
Mas, M.; Melcion, J.; *Nivell llindar per a la llengua catalana*, Barcelona: Departament de Cultura, 1999.
Serra, Josep M. *Immersió lingüística, rendiment acadèmic i classe social*, Barcelona: Horshori, 1997.
Tió, Josep *L'ensenyament del català als no catalanoparlants*, Vic: Eumo Editorial, 1982.

Models d'Orientació i Intervenció Psicopedagògica

PROFESSORA: J. Ramón LAGO MARTÍNEZ

Annual. 9 crèdits

OBJECTIUS:
- Conèixer i relacionar les característiques fonamentals dels diferents models teòrics d'intervenció amb diferents pràctiques d'intervenció psicopedagògica en els àmbits formals i no formals.
- Conèixer les característiques de l'orientació i la intervenció psicopedagògica en la legislació actual i relacionar las funcions que se li encomana amb els diferents models d'intervenció.
- Identificar algunes estratègies generals per a l'avaluació de necessitats educatives i la planificació de la resposta educativa en cada àmbit d'orientació atenent a models inclusius d'intervenció psicopedagògica.
- Reconèixer i incorporar les aportacions de la recerca psicopedagògica en l'anàlisi i resolució d'algunes situacions pràctiques.

CONTINGUTS:
I. Models d'orientacio i intervenció psicopedagógica: marc teoricoconceptual.
  1.1. Concepte d'orientació i intervenció psicopedagògica.
  1.2. Enfocaments i models d'orientació i d'intervenció psicopedagògica. Classificacions dels models i enfocaments.
  1.3. Dimensions fonamentals d'un model d'intervenció psicopedagògica.
II. Classificacions dels models d'orientació i d'intervenció psicopedagògica.
  2.1. Els models clínics.
  2.2. Els models de programes.
  2.3. Els models de consulta.
  2.4. El model educacional - constructivista.
III. Marc normatiu de l'orientacio i la intervenció psicopedagògica en el sistema educatiu actual.
  3.1. Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació de l'Estat espanyol.
  3.2. Orientació i intervenció psicopedagògica en la legislació i orientacions de la Generalitat de Catalunya.
IV. Àmbits d'intervenció psicopedagogica en el context escolar.
  4.1 L'avaluació psicopedagògica.
  4.2 La col·laboració en l'atenció a la diversitat: Mesures d'atenció a la diversitat. La col·laboració en l'elaboració i desenvolupament de les adaptacions curriculars. Col·laboració en la planificació i desenvolupament de les mesures d'atenció a la diversitat.
  4.3 La col·laboració en el desplegament del currículum: Assessorament curricular
  4.4 La col·laboració en l'orientació i l'acció tutorial. Continguts de l'orientació educativa. Col·laboració en el desenvolupament dels àmbits de l'acció tutorial.
  4.5 Planificació i desenvolupament de l'orientació i la intervenció psicopedagògica: col·laboració entre Serveis i Programes d'atenció a la diversitat
V. Orientació i intervenció psicopedagògica des de l'educació no formal
  5.1 . Orientació i intervenció psicopedagògica en els serveis d'educació per a l'oci i la cultura, els serveis per a la salut i la millora de la qualitat de vida, els serveis per a la reinsercció social, els serveis per a l'actualització professional i els serveis de recursos i programes educatius.

METODOLOGIA:
- *Sessions de Classe Presencial*: Serviran per a la introducció dels conceptes fonamentals de cada tema, la presentació de les activitats en grup, les orientacions per al desenvolupament i ajustatge del treball en grup, la posada en comú dels treballs en grup, l'elaboració de les conclusions de cada tema i l'orientació del treball de sín-

tesi individual que cada alumne ha de realitzar a partir del treball en grup, les aportacions fetes a classe i les analitzades en les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada tema.
- *Sessions de Treball Dirigit:* Les sessions de treball dirigit són espais per al seguiment de les aportacions individuals fetes de manera presencial o virtual al treball en grup, la resolució de dubtes i l'orientació per al treball en grup, tant en petit grup o amb el grup classe.
- *Tutoria:* Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'elaboració de la síntesis individual de cada estudiant. A llarg de cada un dels quadrimestres del curs cada estudiant haurà de fer una tutoria individual per al seguiment de la síntesi.
- *Pla de Treball*: Servirà per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Es fa una introducció de cada tema, es marquen objectius i competències que es considera que s'han d'assolir, l'estructura dels continguts, les activitats individuals a realitzar i les activitats en grup.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
– Elaboració de les conclusions i incorporació de les modificacions acordades a classe de, al menys, 3 treballs grupals dels que es realitzen de cada tema.
– Realització de una síntesi individual de tots els temes treballats a presentar al final de curs.
(50% de la qualificació final),

Avaluació de resultats:
– Realització de dues proves individuals, una al final de primer quadrimestre i altra al final del segon. (50% de la qualificació final).
– És imprescindible aprovar les dues parts de l'avaluació per aprovar l'assigantura.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Ainscow, M. *Crear condiciones para la mejora del trabajo en el aula.* Madrid: Narcea, 2001.
Alonso, J. *Orientación educativa. Teoría, evaluación e intervención.* Síntesis, 1995.
Bassedes, E. i altres *L'assessorament psicoepdagògic a Catalunya.* Barcelona: Graó, 2001.
Bisquerra, R. (coord). *Modelos de orientación e intervención psicopedagógica.* Barcelona: Praxis, 1998.
Carretero, M.R.; Pujolàs, P.; Serra, J. *Un altre assessorament per a l'escola.* Barcelona: La Galera, 2002.
Del Rincón, B. (coord.). *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico.* Barcelona: Ariel, 2001.
Domingo, J. *Asesoramiento al centro educativo: colaboración y cambio en la institución*. Barcelona: Octaedro, 2001.
Fernández, J. (coord). *El trabajo docente y psicopedagógico en educación secundaria.* Málaga: Aljibe, 1996
Filella, G. (coord.). *La intervenció psicopedagògica en el context no formal. Models d'orientació*. Lleida: Pagès, 1999.
Jiménez, R.A. i Porras, R.. *Modelos de acción Psicopedagógica: entre el deseo y la realidad.* Málaga: Aljibe. 1997.
Marcelo, C. (coord.). *Asesoramiento curricular y organizativo.* Barcelona: Ariel, 1997.
Martín, E. i Tirado, V. (coords.). *La orientación educativa y profesional en la educación secundaria.* Barcelona: ICE-UB/Horsori, 1997.
Monereo, C. i Solé, I. (coords.). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza Psicología, 1996.
Monereo C. (coord.). *Models d'orientació i intervenció psicopedagògica*. Barcelona: UOC, 2003.
Rodríguez, M.M. *El asesoramiento en educación.* Málaga: Aljibe, 1996.
Solé, I. *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: ICE de la Universitat de Barcelona/Horsori, 1998.

Bibliografia complementària:

Badia, A.; Mauri, T. i Monereo, C. (coord.). *La pràctica psicopedagògica en educación formal*. Barcelona: UOC, 2004.
Marchesi, A. Coll, C. Palacios, J. *Desarrollo psicológico y educación. Vol III: Necesidades Educativas Especiales*. Madrid: Alianza Editorial, 1990.

Martin, E. i Mauri, T. (coords.). *La atención a la diversidad en la educación secundaria.* Barcelona: Horsori, 1998.
Onrubia, J.; Fillat, D.; Martínez, M. i Udina, M. *Criteris Psicopedagògics per a l'atenció a la diversitat.* Barcelona. Departament d'Ensenyament, 1998.
Parrilla, A. *Apoyo a la escuela: un proceso de colaboración*. Bilbao: Mensajero, 1996.

Paradigmes Educatius i Fenòmens Socials Contemporanis

PROFESSOR: Antoni TORT i BARDOLET

Anual. 9 crèdits.

OBJECTIUS:
Els canvis culturals socials en el món d'avui suposen un augment de l'exigència professional a l'hora d'analitzar aquests fenòmens i, sobretot, a l'hora de donar-hi resposta des de l'educació en general i des de la psicopedagogia en particular.
L'assignatura pretén oferir una panoràmica de les aportacions pedagògiques (models, enfocaments i corrents...) que intenten millorar la funció de l'educació en el marc de la dinàmica social contemporània.

CONTINGUTS:
1. Tradició i canvi en educació.
   El paper de l'educació en una societat canviant: crisi o adaptació.
   L'educació com a activitat de conservació, d'innovació i de reconstrucció de l'experiència.
2. Educació i nous contextos socials
   Cultura local i cultura mundial; globalitat i globalització.
   La ciutat educadora. Escola, comunitat i territori
   Presencialitat i virtualitat. De l'obligatorietat a la desescolarització.
   Noves estructures per a l'educació: sistemes, institucions i xarxes.
3. Cultures escolars, cultures infantils i juvenils.
   Entorns experiencials i educatius de la infància.
   La infància i la joventut en la societat del coneixement i de l'espectacle.
   Tecnologies per a a formació i el lleure. De la TV a Internet.
4. La construcció social del currículum.
   L'estatus del saber acadèmic en una societat en transformació.
   La recontextualització pedagògica.
   Formes d'excel·lència i competències bàsiques.
   El paper del professorat i de la psicopedagogia.
5. Educació i comunitat.
   Institucions educatives: entorns de fiabilitat i acollida?
   Opinió pública i educació.
   Factors de desigualtats en educació
   La igualtat d'oportunitats: mesures i estratègies.
6. L'educació i el futur.
   L'educació al llarg de la vida.
   Formació i ciutadania.
   El futur dels sistemes educatius.

METODOLOGIA:
– *Sessions de classe*: Les sessions de classe constaran d'explicacions per part del professor, lectura i comentari d'articles, textos i altres documents, projecció de vídeos, treballs en petits grups, debats col·lectius i exposicions de treballs per part dels estudiants. És bàsica l'assistència a classe.
– *Sessions de treball dirigit:*
– *Tutories:* Seguiment individualitzat i en petit en grup.
– *Pla de treball:*. A l'inici del curs es presentarà una proposta de llibres de lectura i es donaran orientacions per a la realització d'un treball escrit sobre la lectura. A l'inici del curs també es lliurarà un Pla de treball de les diferents activitats que s'hauran de realitzar.

AVALUACIÓ:

L'avaluació del grau d'assoliment dels objectius de l'assignatura es farà a partir dels següents elements:

Avaluació de procés:

– Realització d'activitats de classe, de forma individual i/o en grup.
– Treball individual: Lectura i comentari d'un llibre.

Avaluació de resultats:

– Elaboració d'una memòria de l'assignatura que inclourà comentaris de diversos articles i d'un llibre.

La nota final de l'assignatura serà la ponderació dels següents aspectes:

– Activitats de classe (individuals i en grup)	2
– Treball a partir de la lectura d'un llibre	2
– Memòria escrita	6
Total	10

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica:

A.A.V.V., *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato.* Barcelona: Graó, 2000.
Buckingham, D., *Crecer en la era de los medios electrónicos: tras la muerte de la infancia*. Madrid: Morata, 2002.
Dahlberg, G., Moss, P., Pence, A., *Més enllà de la qualitat.* Barcelona: Rosa Sensat, 1999.
Delors, J., *et. al. Hi ha un tresor amagat a dins.* Barcelona: Unesco, 1996.
Fibla, P. *El patrimoni ètic de la modernitat. Educació i valors.* Vic: Eumo Editorial, 1995.
Gardner, H. *La mente no escolarizada. Cómo piensan los niños y cómo deberían enseñar las escuelas.* Barcelona: Paidós, 1993.
Giddens, A. *Consecuencias de la modernidad.* Madrid: Alianza Editorial, 1996.
Gimeno Sacristan, J. Carbonell, J., (eds.). *El sistema educativo. Una mirada crítica*. Barcelona: Praxis, 2004.
Hargreaves, A., *Enseñar en la sociedad del conocimiento.* Barcelona: Octaedro, 2002.
Hargreaves, A., Earl, L., Ryan, J., *Una educación para el cambio. Reinventar la educación de los adolescentes.* Barcelona: Octaedro, 2004.
Planas, J., *et. al. La escuela y la nueva ordenación del territorio. Los retos de la institución educativa.* Barcelona: Octaedro, 2004.
Postman, N., *Fi de l'educació. Una redefinició del valor de l'escola.* Vic: Eumo Editorial, 2000.
Postman, N., *La desaparició de la infantesa.* Vic: Eumo Editorial, 1994.
Sennett, R., *La corrosión del carácter.* Barcelona: Anagrama, 2000.

Bibliografia complementària:

Arendt, H. *La crisi de la cultura*. Dins: Arendt, H.; Finkielkraut, A. *La crisi de la cultura*. Barcelona: Pòrtic, 1989.
Beck, U .*Qué es la globalización?* Barcelona: Paidós, 1998.
Bonal, X. *Apropiacions escolars: usos i sentits de l'educació obligatòria en l'adolescència.* Barcelona: Octaedro, 2003.
Bosch, E., *Educació i vida quotidiana.* Vic: Eumo Editorial, 2003.
Carbonell, Jaume; Simó, Núria; Tort, Antoni. *Magribins a les aules. El model de Vic a debat.* Vic: Eumo Editorial, 2002.
Cardús, S., *El desconcert de l'educació*. Barcelona: La Campana, 2000.
Castells, M., *La era de la información. Economia, sociedad y cultura.* Madrid: Alianza Editorial, 1997-98. (3 vols.)
Chomsky, N. *L'educació. La millor eina per formar persones lliures i amb criteri.* Barcelona: Columna, 2005.
Colom, A.J.; Mèlich, J.C. *Después de la modernidad. Nuevas filosofias de la educación.* Barcelona: Paidós, 1994.
Debord, G., *Nuevos comentarios sobre la sociedad del espectáculo.* Barcelona: Anagrama, 1999 .
Duch, Ll. *La educación y la crisis de la modernidad.* Barcelona: Paidós, 1997.
Essomba, M.A., *L'atenció a la diversitat a Catalunya.* Vic: Eumo Editorial, 2005.

Fullan, M., *Las fuerzas del cambio. La continuación*. Madrid: Akal, 2004.
Giroux, H., *La inocencia robada. Juventud, multinacionales y política cultural.* Madrid: Morata, 2003.
Lacroix, M. *El culte a l'emoció.* Barcelona: La Campana, 2005.
Lipovetski, G. *El imperio de lo efímero.* Barcelona: Anagrama, 1990.
Marín, E.; Tresserras, J.M. *Cultura de masses i postmodernitat. (Elogi i crítica de la comunicació contemporània)*. València: Editorial 3i4, 1994.
Perrenoud, P., *Diez nuevas competencias para enseñar*. Barcelona: Graó, 2004. Sartori, G. *Homo videns*. Barcelona: Taurus, 1998.
Sartori, G. *Homo videns*. Barcelona: Taurus, 1998.
Soler, M. *Dues visions antagòniques de l'educació des de la talaia intenacional*. Barcelona: Centre Unesco de Catalunya, 1998.
Steinberg, Sh.R., Kincheloe, J.L., (comps.), *Cultura infantil y multinacionales*. Madrid: Morata, 2000.
Stenhouse, L. *Cultura y educación.* Morón: Publicaciones MCEP, 1997.
Tort, A. *Opinions públiques sobre l'educació.* Barcelona: Ceac, 1997 .
Vattimo, G. *La sociedad transparente.* Barcelona: Paidós, 1990.

Educació Especial

PROFESSOR: Pere PUJOLÀS i MASET

Quadrimestral. 6 crèdits.

OBJECTIUS:
1. Descriure i analitzar els plantejaments actuals de l'Educació Especial
2. Fonamentar, des d'una perspectiva psicopedagògica, sociològica i ètica, el plantejament inclusiu de l'Educació Especial.
3. Descriure i analitzar estratègies de socialització entre alumnes corrents i alumnes amb necessitats educatives especials.
4. Descriure i analitzar estratègies i recursos per a la pràctica de l'Educació Especial des d'un plantejament inclusiu.
5. Descriure i analitzar estratègies i recursos per a l'estructuració cooperativa de l'aprenentatge.

CONTINGUTS:
Introducció: De l'avaluació psicopedagògica a l'atenció educativa de les persones amb discapacitat.
1. Descripció i anàlisi dels plantejaments actuals de l'Educació Especial:
   - Plantejament selectiu
   - Plantejament selectiu amb integració parcial
   - Plantejament inclusiu

   Fonamentació psicopedagògica, sociològica i ètica d'un plantejament inclusiu de l'educació especial.
2. La inclusió de l'alumnat amb discapacitats importants en un centre ordinari
   2.1. Possibles conseqüències de la inclusió
   2.2. Què podem fer. Principis bàsics i estratègies de socialització.

Resolució d'un cas pràctic: Estudi de cas (I)
3. La pràctica de l'Educació Especial des d'un plantejament inclusiu: una base curricular comuna per a tot l'alumnat.
   3.1. La personalització de l'ensenyament: els Plans de Treball Personalitzats
   3.2. L'autoregulació de l'aprenentatge: estratègies i recursos per fomentar l'autonomia dels alumnes.
   3.3. L'estructuració cooperativa de l'aprenentatge: estratègies i recursos per fomentar la interacció entre iguals i l'aprenentatge cooperatiu.

Resolució d'un cas pràctic: Estudi de cas (II)
Epíleg: La inclusió, una utopia?

METODOLOGIA:
– Les *sessions de classe* –amb tot el grup d'alumnes– serviran per presentar els continguts dels diferents temes. Concretament, en aquestes sessions –a més de presentar els continguts del tema 1– es treballaran els continguts dels temes 2 i 3 i es resoldrà el cas pràctic (Estudi de cas I i II). La resolució del cas pràctic es farà en equip. Totes les reunions d'equip es faran dintre l'horari de les sessions de classe, i serviran per discutir el cas i distribuir-se el treball que després haurà d'anar desenvolupant cada estudiant individualment fora de l'horari de classe.
– En les *sessions de treball dirigit* es treballaran els continguts del tema 1, seguint un pla de treball facilitat pel professor. Aquest pla de treball, que haurà d'anar duent a terme personalment cada estudiant, s'anirà seguint de forma presencial (per a aquells estudiants que puguin assistir amb regularitat a les sessions de treball dirigit) o bé a través del campus virtual i de les tutories individuals (per a aquells estudiants que no puguin assistir amb regularitat a les sessions de treball dirigit). Aquest pla de treball s'haurà de concretar en un treball escrit de reflexió personal que cada estudiant haurà de lliurar al professor a final de curs.

– Per mitjà de les *tutories individuals* el professor farà un seguiment del progrés de cada estudiant en el treball personal de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

– L'*avaluació del procés* seguit per l'estudiant es farà per mitjà del treball en equip dut a terme dins les sessions de classe, així com del seguiment del treball personal de cada estudiant en les sessions de treball dirigit (virtuals o presencials) i en les sessions de tutoria individuals.
– L'*avaluació dels resultats* assolits per l'estudiant es farà per mitjà del treball en equip sobre el cas pràctic i de la seva presentació a la classe (50 % de la nota final) i del treball de reflexió personal (50 % de la nota final).

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Coll, C. «Estructura grupal, interacción entre alumnos y aprendizaje escolar». *Infancia y Aprendizaje,* 27/28, 1984, pp. 119-138.

Cuomo, N. *La integración escolar. ¿Dificultades de aprendizaje o dificultades de enseñanza?* Madrid: Visor, 1994.

Dunn, L.M. (1987): «¿Es pot justificar realment una educació especial per als moderadament retardats?". Dins J-L. Ortega i J.L. Matson (Comp.) (1987): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació Especial, núm. 7. Barcelona: Departament d'Ensenyament, pp. 5-20). (Original publicat en anglès a *Exceptional Children*, setembre de 1968, pp. 5-22).

Echeita, G. i Martín, E. «Interacción social y aprendizaje». Dins Coll, C., Palacios, J. i Marchesi, A. (Comp.): *Desarrollo psicológico y educación. Vol. III.* Madrid: Alianza, 1990, pp. 49-67.

Gottlieb, J. (1987): "Integració: ¿es compleixen les promeses?". Dins J-L. Ortega i J.L. Matson (Comp.) (1987): *Recerca actual en integració escolar*. Documents d'Educació Especial, núm. 7. Barcelona: Departament d'Ensenyament, pp. 38-50. (Original publicat en anglès a *American Journal of Mental Deficiency* (1981), vol. 86, n. 2, pp. 115-126).

Johnson, D.W i Johnson, R.T. «Una visió global de l'aprenentatge cooperatiu». *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, Vol. 1, núm. 1, 1997, pp. 54-64.

Jonhson, D.W., Johnson, R.T. i Holubec, E.J. El aprendizaje cooperativo en el aula. Buenos Aires: Paidós, 1999.

Ovejero, A. *El aprendizaje cooperativo. Una alternativa eficaz a la enseñanza tradicional*. Barcelona: PPU, 1990.

Parrilla, A. *El profesor ante la integración escolar: Investigación y formación*. Capital Federal (Argentina): Cincel, 1992.

Porter, G.L. "Elements crítics per a escoles inclusives. Creant l'escola inclusiva: una perspectiva canadenca basada en quinze anys d'experiència". *Suports. Revista Catalana d'Educació Especial i Atenció a la Diversitat*. Vol. 5, núm. 1, 2001, pàg. 6-14.

Pujolàs, P. *Aprendre junts alumnes diferents. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula.* Vic: Eumo Editorial, 2003.

Stainback, S. B. "Components crítics en el desenvolupament de l'educació inclusiva". *Suports. Revista Catalana d'Educació Especial i Atenció a la Diversitat*. Vol. 5, núm. 1, 2001, pàg. 26-31.

Stainback, W.; Stainback, S. *Aulas Inclusivas*. Madrid: Narcea, 1999.

Bibliografia complementària:

Puig, J., Romeu, T. *L'escola ha de donar resposta a tots els alumnes*. Barcelona: P.P.U, 1991.

Pujolàs, P. "Reflexions ètiques a l'entorn de l'educació especial". Dins *Drets humans i educació. Actes de la Primera Jornada sobre Drets Humans i Educació*. Girona: Institut de Ciències de l'Educació Universitat de Girona, 1996.

Pujolàs, P. *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la Educación Obligatoria*. Málaga: Aljibe, 2001.

Rué, J. *El treball cooperatiu*. Barcelona: Barcanova, 1991.

Ruiz, R. "Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics del disseny de Bases Curriculars per a tot l'alumnat i per la seva adequació personalitzada". *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 3, núm. 2, 1999.

Ruiz, R. "Les Adequacions Curriculars Individualitzades a l'escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre la seva extrapolació al nostre sistema educatiu". *Suports. Revista catalana d'Educació especial i atenció a la diversitat*, vol. 1, núm. 1, 1997, p. 45-53.

Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum

PROFESSOR: Robert RUIZ i BEL

Quadrimestral. 6 crèdits

INTRODUCCIÓ:
L'assignatura "Disseny, Desenvolupament i Innovació del Currículum" proporciona, en el context dels Estudis de Psicopedagogia, informació sobre les característiques dels currículums escolars en els nostres contextos educatius. També proporciona a l'alumnat d'aquests estudis elements per a la vinculació de les activitats d'avaluació psicopedagògica a la determinació de mesures d'intervenció en els contextos escolars i educatius en un sentit ampli.
L'enfocament d'aquesta assignatura en els Estudis de Psicopedagogia de la Facultat d'Educació de la Universitat de Vic té, també, els propòsits de proporcionar als estudiants:
– Informació actualitzada sobre el present i l'evolució del currículum escolar a Catalunya i a l'Estat espanyol i sobre les orientacions i corrents generals en el desenvolupament del currículum en el context internacional.
– Elements aplicats a la planificació de processos d'ensenyament i d'aprenentatge, per al disseny de programes i d'activitats de caràcter educatiu en àmbits escolars i educatius no escolars en sentit ampli.
– Una visió crítica i rigorosament fonamentada sobre els currículums escolars i la planificació currículum en general.
– Aportacions i enfocaments actuals i rellevants pel disseny del currículum i la planificació d'entorns escolars i educatius en general, des de posicions de comprensivitat i inclusió escolar i social.
– Condicions per a continuar ampliant i aprofundint sobre la temàtica de l'assignatura a partir de l'accés a les principals fonts i recursos.
El programa de l'assignatura, s'adaptarà, en el seu cas, a les necessitats especials que pugui tenir l'alumnat per a assolir els objectius del programa i per a participar en les activitats previstes, tant per l'ensenyament i l'aprenentatge sobre els continguts de l'assignatura com per a l'avaluació dels progressos en aquests aprenentatges.

OBJECTIUS:
1. Conèixer, analitzar i avaluar els principals aspectes conceptuals i aplicats de l'elaboració, desenvolupament i desplegament de currículums escolars i educatius.
2. Conèixer, analitzar i avaluar els principals models i opcions curriculars i estimar els seus punts forts i febles de manera contextualitzada.
3. Conèixer i analitzar les principals opcions curriculars del sistema educatiu de Catalunya i de l'Estat espanyol.
4. Avaluar les implicacions de diferents models i opcions curriculars amb relació a altres elements dels sistemes educatius.
Elaborar currículums i programacions des de perspectives basades en el Disseny universal de l'aprenentatge, l'ensenyament multinivell i propostes i orientacions d'organismes internacionals.

CONTINGUTS:
1. El currículum escolar: aspectes generals
   1.1. Els conceptes de Currículum.
   1.2. Les característiques específiques del currículum escolar
   1.3. Les característiques específiques dels currículums per a l'ensenyament obligatori
   1.4. Tradicions en l'elaboració dels currículums escolars: polítiques centrals i polítiques descentralitzades.
   1.5. Les fonts del currículum
   1.6. Definicions de components i elements del currículum: continguts i objectius
   1.7. Els objectius i la seva formulació

1.8. Formulació terminal d'objectius per a l'avaluació sumativa
1.9. Formulació general d'objectius per a la determinació (guia) de la direcció dels processos educatius
1.10. Les taxonomies d'objectius educatius
1.11. La seqüència d'intencions educatives: seqüències per continguts i seqüències per objectius: diferents enfocaments
1.12. Els graus concreció de les intencions educatives
1.13. El concepte de currículum prescriptiu
1.14. Elaboració de parts d'un currículum prescriptiu

2. Els currículums prescriptius
2.1. Els decrets de currículum
2.2. Anàlisi dels components prescriptius del currículum de l'ESO: LOGSE, i Decret 96
2.3. Comprensivitat i elements prescriptius en el currículum de l'ESO
2.4. L'atenció a la diversitat i la personalització de l'ensenyament en la LOGSE i els decrets de currículum
2.5. Especial èmfasi en el decret 96/92)
2.6. Les definicions normatives de currículum escolar
2.7. Les disposicions sobre necessitats educatives especials
2.8. El concepte de «desplegament del currículum»: Projecte Curricular de Centre, Programació de Cicle, Unitats de programació i Crèdits.
2.9. Les disposicions sobre Projecte Curricular de Centre i altres desplegaments del currículum escolar en els centres docents
2.10. Les implicacions de la "Ley de Cualidad del Sistema Educativo" (LOCE) en els currículums generals i el seu desplegament en els centres docents.

3. Procediments generals de planificació de processos d'ensenyament i d'aprenentatge aplicats a l'àmbit escolar i en àmbits amb finalitats educatives.
3.1. Elements comuns a la planificació de processos de planificació educativa.
3.2. Tipus de crèdits a l'ESO
3.3. Components dels crèdit
3.4. Elaboració dels crèdits (vincles amb les Unitats de Programació)
3.5. Disposicions normatives sobre crèdits: nombre de crèdits per etapa, cicle i curs.
3.6. Similituds amb les unitats de programació d'educació infantil i d'educació primària

4. El "marc curricular per a l'ensenyament obligatori" (MC)
4.1. Concepte de currículum en el MC
4.2. Les fonts del currículum en el MC
4.3. Obertura i tancament en el MC
4.4. Bases psicopedagògiques: assumpcions en el MC
4.5. Les vies de concreció de les intencions educatives en el MC
4.6. Els diferents "nivells de concreció" en del currículum escolar en el MC
4.7. Els components de cada "nivell de concreció" en el MC
4.8. La individualització i l'atenció a la diversitat en el MC
4.9. Les aplicacions del MC en els currículum prescriptius

5. La programació basada en les perspectives del Disseny Universal de l'Aprenentatge i en l'enfocament de l'Ensenyament Multinivell: Elaboració de Bases Curriculars Comunes i personalització de l'Ensenyament.
5.1. Disseny Universal de l'Aprenentatge i Ensenyament multinivell:
5.1.1. Enfocaments de disseny del currículum des de perspectives de comprensivitat i inclusió.
5.1.2. El concepte de base curricular comuna (BCC)
5.1.3. Les "Unitats Didàctiques Comprensives i d'Inclusió" (UDCI): les seves fonts.
5.2. Elaboració d'un crèdit a partir dels procediments de les UDCI
5.2.1. Les "Hipòtesis curriculars" inicials: determinació de continguts per a tot l'alumnat de l'aula
5.2.2. Determinació d'objectius didàctics per a tot l'alumnat de l'aula
5.2.3. Determinació d'activitats d'ensenyament i d'aprenentatge per a tot l'alumnat de l'aula
5.2.4. Determinació d'activitats d'avaluació per a tot l'alumnat de l'aula

5.3. La personalització de components del crèdit: versions personalitzades o adaptacions individualitzades de les bases del crèdit
5.3.1. Vincles amb l'avaluació psicopedagògica
5.3.2. Les cartes de prioritats, participació i avaluació
5.3.3. Les operacions d'adequació
5.3.4. L'operació de priorització
5.3.5. L'operació de concreció i l'operació d'ajustament: La taxonomia de Bloom i altres taxonomies
5.3.6. Les altres operacions
5.3.7. Aplicacions de cada operació a cada component curricular
5.3.8. Implicacions dels procediments d'adequació en altres nivells del currículum escolar
5.3.9. Personalització de continguts
5.3.10. Personalització d'objectius didàctics
5.3.11.Personalització d'activitats d'ensenyament, aprenentatge i avaluació, i materials
5.4. Les reformulacions comprensives de les bases curriculars comunes.
5.4.1. Continguts
5.4.2. Objectius didàctics
5.4.3. Activitats d'ensenyament i aprenentatge i d'avaluació i materials
6. Introducció als suports psicopedagògics a processos d'elaboració i concreció del currículum
6.1. Suports tècnics documentals per a la presa de decisions
6.2. Suports tècnics documentals per a la concreció d'instruments curricualrs
6.3. Els projectes curriculars: aspectes d'intervenció psicopedagògica
6.4. Les adequacions/adaptacions i les modificacions del currículum: aspectes d'intervenció psicopedagògica

METODOLOGIA:

- *Sessions de Classe Presencial*: En termes generals, inclouran: a) exposicions del professor; b) exercicis que es realitzaran individualment, o en petit grup, sobre els diferents continguts de l'assignatura; c) treball en grup sobre el desplegament del currículum en crèdits des d'un enfocament multinivell (a partir, aproximadament, de la tercera setmana de classes); d) diàleg i debat sobre els continguts de l'assignatura; e) seguiment dels treballs individuals i en grup dels estudiants; e) exposicions de treballs dels estudiants; f) determinació i registre de conclusions sobre els temes tractats a les sessions.
- *Sessions de Treball Dirigit:* Seguiment virtual de les tasques desenvolupades individualment, i en grup, per part dels estudiants i suport als seus aprenentatges amb relació als continguts de l'assignatura.
- *Tutoria:* Atenció a les necessitats dels estudiants amb relació als requeriments de l'assignatura.

En la primera sessió de Classe Presencial el professor presentarà l'assignatura els seus requeriments i un pla general de treball temporalitzat com a guia i referència per al seguiment continuat de l'assignatura. Aquest pla es podrà personalitzar d'acord amb les possibilitats i necessitats singulars dels estudiants per tal que en el marc del conjunt d'activitats puguin participar i aprendre amb relació a les propostes del programa de l'assignatura.

AVALUACIÓ:

L'avaluació dels aprenentatges dels estudiants i la determinació de les qualificacions per a cada estudiant es fonamentaran en les següents activitats:

Avaluació del procés

Un treball en grup sobre desplegament del currículum. El professor lliurarà, a l'inici del curs, documentació sobre: a) les característiques d'aquest treball (índex, estructura, apartats, extensió, terminis, etc.); b) les fases d'elaboració del treball; c) el calendari de sessions d'exercicis a les sessions de classe presencial o de treball dirigit per a la realització de l'esmentat treball; b) una proposta sobre criteris d'avaluació i de qualificació del treball. El professor es referirà continuadament a aquesta documentació durant el curs de l'assignatura amb la finalitat que els estudiants puguin copsar les característiques específiques del treball paral·lelament a l'ampliació i consolidació dels coneixements relacionats amb l'assignatura.

El treball individual serà el 40% de la qualifació final.

Avaluació dels resultats
Una prova escrita individual final sobre els continguts de l'assignatura. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial: a) les característiques d'aquesta prova (estructura, tipus de preguntes, durada, etc.) ; b) una proposta sobre criteris d'avaluació i de qualificació dels resultats de la seva realització per part dels estudiants

La qualificació final de l'assignatura es basarà en les qualificacions corresponents a cadascuna de les activitats d'avaluació. El professor presentarà en les primeres sessions de classe presencial la proposta de procediment d'estimació d'aquesta qualificació final.
La prova escrita serà el 60% de la qualifació final.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *Educació Primària. Currículum.* Nou Sistema Educatiu. Barcelona, 1992.
Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *El projecte curricular i la programació. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema educatiu. Barcelona, 1992.
Ruiz, R. "Algunes reflexions i propostes sobre aspectes conceptuals i pràctics de les Adequacions Curriculars. Disseny de "Bases Curriculars Comunes" per a tot l'alumnat i adequació personalitzada del currículum". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 121-148, 1999.
Stenhouse, L. *Investigación y desarrollo del currículum.* Madrid: Morata, 1984.
UNESCO *Undertanding and Responding to children's Needs in Inclusive Classrooms. A Guide for Teachers*, 2001.

Bibliografia complementària:

Besalú, X. "Educar a partir de l'altre. Un currículum comú i per a tots". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 149-156. 1999.
Bloom, B.S.; Engelhart, M.D.; Furts, E.J.; Hill, W.H. i Krthwohl, D.R. (1971). *Taxonomia de los objetivos de la Educación. Clasificación de Metas Educativas*. Tom I. Ámbito del Conocimiento. Alcoi: Marfil. Eigenmann, J. (1975). El Desarrollo Seqüencial del Currículum. Ciencias de la Educació. Madrid: Anaya/2.
Elliot, W. i Eisner, E. *Procesos cognitivos i currículum. Una base para decidir qué hay que enseñar*. Barcelona: Martínez Roca, 1987.
Eisner, W. *Como preparar la reforma del currículo*. Biblioteca Nuevas Orientaciones de la Educación. Buenos Aires: El Ateneo, 1976.
Farrell, P. I Ainscow *Making Special Education Inclusive.* London: David Fulton Publishers Ltd., 2002.
Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *Educació Infantil. Currículum*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona, 1993.
Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *Àrea de Tecnologia. Currículum Educació Secundària Obligatòria*. Nou Sistema Educatiu. Barcelona, 1993.
Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *L'avaluació a l'Educació Primària. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària*. Nou sistema Educatiu. Barcelona, 1994.
Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament *Modificacions i adaptacions del currículum. Orientacions per al desplegament del currículum. Educació Infantil i Primària.* Nou Sistema Educatiu. Barcelona, 1995
Landsheere, V. Landsheere, G. *Objetivos de la educación*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau, 1981.
Lovitt, T.C. i Horton S.V. "Estratègies per adaptar els llibres de text de ciències per als joves amb dificultats d'aprenentatge". *Suports* vol. 1, núm. 2, p. 150-164. 1997.
Onrubia, X. "Ensenyar i Avaluar a les Unitats d'Adaptació del Currículum (UAC): el complex equilibri entre significació i rellevància". *Suports* vol. 3, núm. 2, p. 102-111. 1999.
Pujolàs, P. *Atención a la diversidad y aprendizaje cooperativo en la educaión obligatòria*. Málaga: Aljibe, 2001.

Ruiz, R. Técnicas de Individualización Didàctica. Col. Educación i futuro. Monografias para la Reforma. Madrid: Cincel, 1988.

Ruiz, R. *Adequacions Curriculars individualitzades (ACI) per als alumnes amb necessitats educatives especials*. Documents d'Educació Especial. Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. Barcelona, 1989.

Ruiz, R. "Les Adaptacions Curriculars Individualitzades a l'Escola Inclusiva com a elements d'un sistema. Consideracions sobre al seva extrapolació al nostre sistema Educatiu". *Suports* vol. 1, núm. 1, p.45-53. 1997.

Stainback, S. i Stainback, W. *Curriculum Considerations in Incllusive Clasrooms: Facilitating Learning for all Students*. Baltimore: Paul Brookes Publishing Co. 1992.

Wehmeyer, M.L. *Teaching Students with Mental Retardation. Providing Accés to the General Curriculum*. Baltimore: Paul. H. Brookes Publishing Co. 2002.

COMPLEMENTS DE FORMACIÓ

Mètodes, Dissenys i Tècniques d'Investigació en Psicologia

PROFESSORA: Pilar PRAT i VIÑOLAS

Quadrimestral 6 crèdits

OBJECTIUS:
- Conèixer l'aplicació del mètode científic en l'àmbit de la psicologia.
- Caracteritzar els principals trets propis del coneixement científic aplicat a l'àmbit de la psicologia.
- Saber aplicar les eines bàsiques de recerca i d'anàlisi de les dades.
- Adquirir criteris per valorar la qualitat dels treballs de recerca.
- Posseir capacitat per dissenyar recerques de tipus bàsic en l'àmbit de la psicologia.
- Dominar el lèxic emprat en recerca científica i comunicar el procés d'investigació ajustant-se a les normes estàndard acceptades internacionalment.
- Adquirir consciència dels problemes ètics de la recerca en psicologia.

CONTINGUTS:
I. Ciència i mètode científic.
  1.1 Característiques bàsiques del coneixement científic.
  1.2 Delimitació de conceptes: mètode, metodologia i tècniques d'investigació
  1.3 El problema, els participants i l'evidència empírica.
II. Dissenys d'investigació en psicologia.
  2.1. Investigació no experimental.
    2.1.1. Tipus de mètodes: Mètodes descriptius.
      2.1.1.1. L'observació.
      2.1.1.2. L'enquesta.
      2.1.1.3. Tècniques qualitatives: L'etnografia, l'estudi de casos.
        La investigació-acció
  2.2. Investigació experimental.
    2.2.1. Dissenys experimentals amb grups de subjectes diferents.
    2.2.2. Dissenys experimentals amb els mateixos subjectes.
    2.2.3. Dissenys experimentals factorials.
  2.3. Investigació quasiexperimental
    2.3.1. Dissenys amb mesures pre-post
    2.3.2. Dissenys amb mesures només post.
    2.3.3. Dissenys de sèries temporals interrompudes.
    2.3.4. Dissenys ex post facto
III. L'informe d'investigació
  3.1. Pautes per a la presentació d'un projecte d'investigació.
  3.2. Elaboració de l'informe de recerca, difusió i publicació.
IV. L'ètica i el codi deontològic en la investigació.

METODOLOGIA:
– *Sessions de Classe Presencial*: Introducció de temes, repartiment de feina i exercicis per a fer sobre els temes treballats i elaboració de conclusions.
– *Sessions de Treball Dirigit*: Seguiment virtual de la feina individual feta i de les aportacions dels alumnes.

Seguiment del treball grupal tant a nivell virtual com presencial. Seguiment del treball individual tant a nivell virtual com presencial.
– *Tutoria*: Dubtes individuals o grupals a proposta dels alumnes.
– *Pla de Treball*: Quaderns d'exercicis per a cada un dels temes presentats en les classes presencials.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
- Realització dels diferents exercicis proposats referents a cada tema. (20% de nota final)

Avaluació de resultats:
– Realització de dos treballs un d'individual referent a la lectura i anàlisi d'una investigació, i un de grupal referent al disseny d'una investigació experimental. (20% de nota final)
– Realització d'una prova individual a final del quadrimestre. (60% de nota final)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Arnal, J. *Metodologies de la investigació educativa.* Barcelona: UOC, 1997.
Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya. *Codi Deontològic*. *Psicologia*. Text i Context, 0, 12-15, 1989.
Del Rincón, D.; Arnal, J.; *et al*. *Técnicas de Investigación en ciencias sociales.* Madrid: Dykinson, 1995.
Mateo, J. *La investigación "expost-facto".* Barcelona: UOC, 1997.
Kantowitz Barry H. *Psicología experimental cómo entender las investigaciones psicológicas* Mèxic: Thomson Learning, 2001.
León Orfelio, G.; Montero, I. *Diseño de investigaciones introducción a la lógica de la investigación en psicología y educación*. Madrid: McGraw-Hill, 1997.

Bibliografia complementària:

Anguera, M.T. *Metodología de la observación en las ciencias humanas.* 5a ed. Madrid: Cátedra, 1988.
Arbós, A.; Vidal, M.C. *Evolució, concepte i fonaments de la investigació educativa.* Barcelona: UOC, 1997.
Arce, C. *Técnicas de construcción de escalas psicológicas.* Madrid: Síntesis, 1994.
Arnal, J.; Del Rincón, D. i Latorre, A. *Investigación educativa. Fundamentos y metodología.* Barcelona: Labor, 1995.
Arnau, J. *Diseños experimentales en psicología y educación.* Mèxic: Trillas, 1986.
Arnau, J.; Anguera, M.T. i Gómez, J. *Metodología de la Investigación en ciencias del comportamiento.* Murcia: Universidad, 1990.
Barlow, D. i Hersen, M. *Diseños experimentales de caso único.* Barcelona: Martínez Roca, 1988.
Botella, J.; *et al*. *Análisis de datos en psicología.* Madrid: Pirámide, 1993.
Briones, G. *Métodos y técnicas de investigación para las ciencias sociales.* 2a ed. Mèxic: Trillas, 1990.
Castro, L. *Diseño experimental sin estadística.* 2a ed. Mèxic: Trillas, 1987.
Del Rincón, D.; Arnal, J.; *et al*. *Técnicas de Investigación en ciencias sociales.* Madrid: Dykinson, 1995.
Fernàndez-Ballesteros, R. *Introducción a la evaluación psicológica.* Madrid: Pirámide, 1992.
Hopkins, D. *Investigación en el aula: Guía del profesor.* Barcelona: PPU, 1989.
Kemmis, S. i McTaggart. *Cómo planificar la investigación-acción.* Barcelona: Laertes, 1988.
Latorre, A. *et. al*. *Bases metodológicas de la investigación educativa.* Barcelona: GR92, 1996.
Salvador, F. i Pelegrina, M. *El mètode científic en psicologia.* Barcelona: Proa, 1993.
Welkowitz, J. *et al*. *Estadística aplicada a las Ciencias de la Educación.* Madrid: Santillana, Aula XXI, 1981.

Processos Psicològics Bàsics

PROFESSOR: Àngel ALSINA I PASTELLS

Quadrimestral 6 crèdits

OBJECTIUS:
Els objectius generals de l'assignatura són:
- Adquirir de forma objectiva uns coneixements i/o conceptes fonamentals dels processos psicològics bàsics.
- Adquirir hàbits de crítica raonada sobre el material que caldrà llegir i sobre els temes que s'exposin a classe.
- Adquirir hàbits de recerca bibliogràfica i de lectura sobre temes de Psicologia Bàsica.
- Adquirir unes aptituds i habilitats pràctiques en la manipulació d'instruments i resolució de problemes sobre alguns dels continguts de l'assignatura.

Aquests objectius poden assolir-se amb el treball compartit entre teoria, pràctiques i treballs de discussió.

CONTINGUTS:
Tema 1. Aspectes introductoris
- 1. Definició de psicologia.
- 2. Principals escoles psicològiques.
  - 2.1. Estructuralisme.
  - 2.2. Funcionalisme.
  - 2.3. Psicologia de la Gestalt.
  - 2.4. La psicoanàlisi.
  - 2.5. Humanisme.
  - 2.6. Conductisme.
  - 2.7. Psicologia cognitiva.
- 3. Branques de la psicologia.
  - 3.1. Psicologia fisiològica.
  - 3.2. Psicologia experimental.
  - 3.3. Psicologia evolutiva.
  - 3.4. Psicologia social.
  - 3.5. Psicologia de la personalitat.
  - 3.6. Psicologia clínica.
  - 3.7. Psicologia escolar.
  - 3.8. Psicologia industrial.
  - 3.9. Altres subcamps.

Tema 2: L'atenció
- 1. Aspectes definitoris
  - 1.1. Definició d'atenció
  - 1.2. El paper de l'atenció dins dels processos psicològics bàsics.
  - 1.3. Tipus d'atenció.
  - 1.4. La mesura de l'atenció.
- 2. L'atenció selectiva: tipus i processos.
  - 2.1. L'atenció focalitzada.
  - 2.2. L'atenció dividida.
  - 2.3. Processos automàtics i processos controlats.
- 3. Aplicacions de l'estudi de l'atenció en el context educatiu.
  - 3.1. Patologies de l'atenció: la hiperactivitat.
  - 3.2. La potenciació de l'atenció en el context educatiu.

Tema 3: Sensació i percepció
1. Aspectes definitoris
1.1. Definició de sensació i de percepció.
1.2. El paper de la sensació i de la percepció dins dels processos cognitius.
1.3. Breu evolució històrica de l'estudi experimental de la sensació i la percepció.
1.4. La mesura de la percepció.
2. Els sistemes sensorials
2.1. L'adaptació sensorial.
2.2. Els sistemes sensorials.
2.2.1. Sistema visual.
2.2.2. Sistema auditiu.
2.2.3. Sistema somatosensorial (hàptic)
2.2.4. Sistema químic (gustatiu-olfactori)
2.2.5. Sistema pròpioceptiu (orientador bàsic)
3. Aplicacions de l'estudi de la percepció en el context educatiu.
3.1. La intervenció de la percepció en el procés d'ensenyament/aprenentatge.
3.2. Tècniques i estratègies per a la potenciació dels sentits.
Tema 4: La memòria
1. Aspectes definitoris
1.1. Definició de memòria. La memòria dins dels processos cognitius.
1.2. La mesura de la memòria.
2. L'estudi experimental de la memòria.
2.1. Perspectiva biològica.
2.2. Perspectiva psicològica.
3. La perspectiva estructural
4. La perspectiva processal de la memòria.
5. La perspectiva representacional.
5.1. La memòria semàntica i la memòria episòdica.
5.2. Els models o teories de la memòria semàntica.
5.3. La imatge mental com a representació mental.
6. Altres línies d'investigació de la memòria. Aplicacions en el context educatiu
6.1. Implicacions de la memòria en els aprenentatges instrumentals.
6.2. La potenciació de la memòria.
Tema 5: L'emoció
1. Aspectes definitoris
1.1. Definició d'emoció
1.2. El paper de l'emoció dins dels processos psicològics bàsics.
1.3. Breu evolució històrica de l'estudi de l'emoció. Situació actual de la investigació.
1.4. La mesura de l'emoció.
2. A plicacions de l'estudi de l'emoció en el context educatiu.
2.1. La incidència de l'emoció en l'aprenentatge humà.
2.2. Com treballar els aspectes emocionals en el context educatiu.

METODOLOGIA:

– *Sesions de Classe Presencial*: Serviran per a la introducció dels conceptes fonamentals de cada tema, la presentació de les activitats grupals, les orientacions per al desenvolupament i l'ajustament del treball grupal, la posada en comú dels treballs grupals, l'elaboració de les conclusions de cada tema i l'orientació del treball de síntesi individual que cada alumne ha de realitzar a partir del treball en grup, les aportacions fetes a classe i les analitzades en les fonts d'informació bàsica i complementàries de cada tema.

– *Sesions de Treball Dirigit:* Són espais per al seguiment de les aportacions individuals fetes de manera presencial o virtual al treball grupal, la resolució de dubtes i l'orientació per al treball grupal, tant en petit grup com amb tot el grup classe
– *Tutoria:* Dubtes individuals o grupals a proposta dels alumnes. Les sessions de tutoria individual es destinen a fer el seguiment del procés d'elaboració de la síntesi individual de cada estudiant. A llarg de cada un dels semestres del curs, cada estudiant haurà de fer una tutoria individual per fer seguiment de la seva síntesi.
– *Pla de Treball:* 5 mòduls amb la documentació de cada tema més 1 article significatiu de cada mòdul. El Pla de Treball servirà per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. S'hi fa una introducció de cada tema, es marquen els objectius i les competències que es considera que s'han d'assolir al llarg del tema, l'estructura dels continguts, les activitats individuals a realitzar i les activitats grupals.

AVALUACIÓ:

L'avaluació es composa de dues proves i un treball pràctic:

Avaluació de procés:
– El treball pràctic es realitzarà al llarg de l'assignatura a partir de les lectures de cada mòdul i està pensat per aconseguir un millor seguiment d'alguns dels temes, alhora que ajuda a la seva comprensió i ampliació. Amb ell es pretén, també, adquirir l'hàbit de llegir llibres i articles de psicologia d'una manera raonada i crítica. Es lliurarà als estudiants un guió del treball amb els objectius, criteris d'avaluació, etc. El treball pràctic s'haurà de presentar una setmana després de la finalització de cada mòdul.

Avaluació de resultats:
– Les proves són de resposta múltiple, i es realitzen una a mitjans del quadrimestre i l'altra dins el calendari oficial. S'establirà una data prèvia a la realització de cada prova per al repàs dels continguts així com per fer un mostreig del tipus d'examen. Els estudiants que no superin alguna de les proves, es podran presentar a la segona convocatòria, que tindrà les mateixes característiques que el de primera convocatòria.

La qualificació final s'obté del resultat de les puntuacions obtingudes en les proves i l'avaluació del treball pràctic, de manera que el 70% de la nota la formarà l'apartat teòric i el 30% restant s'obtindrà de les puntuacions obtingudes en l'apartat pràctic.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:
Atkinson i Hilgard's *Introducción a la psicología*. Madrid: Thomson, 2003.
Aznar, J. *La percepció*. Barcelona: UOC, 1997.
Baddeley, A. *Memoria Humana. Teoría y Práctica.* Madrid: McGraw-Hill, 1999.
Coon, D. *Psicología. Exploración y aplicaciones*. Madrid: Thomson, 1999.
Goleman, D. *Inteligencia emocional.* Barcelona: Kairós, 1996.
Ruíz-Vargas, J.M. *Psicología de la memoria.* Madrid: Alianza Editorial, 1991.
Vila. I.; Estaún, S.; Sadurní, M. i Serrat, E. *Processos Psicològics Bàsics*. Barcelona: UOC, 2002.
Worchel, S. i Shebilske, S. *Psicología. Fundamentos y aplicaciones.* Madrid: Prentice-Hall, 1997.

Bibliografia complementària:
Davidoff, L. *Introducción a la psicología.* Mèxic: McGraw-Hill, 1984.
Hergenhahn, B.R. *Introducción a la historia de la psicología*. Madrid: Thomson, 2001.
Luria, A.R. *Atención y memoria*. Barcelona: Fontanella, 1975.
Luria, A.R. *Sensación y percepción.* Barcelona: Fontanella, 1975.
Myers. *Psicología.* Madrid: Panamericana, 1991.
Rock, I. *La percepción.* Barcelona: Prensa Científica, 1985.

Psicologia de la Personalitat

PROFESSOR: Àngel SERRA I JUBANY

Quadrimestral 6 crèdits

OBJECTIUS:
– Facilitar el coneixement dels models de personalitat que s'han elaborat per descriure i explicar la conducta de les persones.
– Aplicar els coneixements aportats des de l'àmbit de la Psicologia de la Personalitat als processos d'ensenyament i aprenentatge i l'atenció a les diferències individuals.
– Confeccionar informes de la personalitat que ofereixin l'aplicació pràctica en l'avaluació, descripció i explicació de la personalitat.
– Desenvolupar intervencions encaminades a l'orientació psicopedagògica personal.

CONTINGUTS:
1. Concepte i definició de personalitat
   1.1. Diferenciació amb altres disciplines de la Psicologia
   1.2. Diferenciació de terminologia
   1.3. Definició de Personalitat
   1.4. Conceptes bàsics per a l'anàlisi de la personalitat
2. Història de l'estudi de la personalitat
   2.1. Filosofia i medicina grega
   2.2. Segle XIX
   2.3. Segle XX
   2.4. Segle XXI
3. L'estudi científic de la personalitat. Tradicions d'investigació
   3.1. L'aproximació clínica de la personalitat: Jean Charcot, Sigmund Freud, Henry Murray, Carl Rogers i George Kelly.
   3.2. L'aproximació correlacional o disposicional de la personalitat Francis Galton, Raymond B. Cattell, Hans J. Eysenck , Paul T. Costa i Robert R. McCrae.
   3.3. L'aproximació experimental a la personalitat Wilheim Wundt, Hermann Ebbinghaus i Ivan Pavlov, J.B. Watson, Clark Hull i B.F. Skinner.
4. Teories i models de la personalitat
   4.1. Teories dels trets, dimensions lèxiques de la personalitat, enfocament factorial o estratègia de les disposicions
      -Teoria dels trets de Gordon W. Allport
      -Teoria dels trets de Raymond B. Cattell
      -Model P-E-N de Hans J. Eysenck
      -Model dels cinc factors de Costa i McCrae
   4.2. Aproximació fenomenològica de la personalitat
      -L'enfocament fenomenològic
      -La teoria humanista de Carl Rogers
      -Teoria de la motivació d'Abraham Maslow
      -Teoria del flux de Mihaly Csikszentmihaly
      -Teoria dels constructes personals de George Kelly
   4.3. Aproximació cognitiva social de la personalitat
      -La revolució cognitiva
      -Teoria de Julian Rotter d'expectatives i avaluació

-Estil cognitiu de Herman Witkin
-Teoria cognitiva social d'Albert Bandura
-Teoria cognitiva social d'Walter Mischel

4.4. Aproximació psicoanalítica de la personalitat
-El Piscoanàlisi
-Característiques de la Teoria de Freud
-Les pulsions
-Les tres estructures de la personalitat
-Els mecanismes de defensa del jo
-Etapes freudianes en el desenvolupament de la personalitat
Etapa oral i personalitat oral
Etapa anal i personalitat anal
Etapa fàl·lica i personalitat fàl·lica

5. L'ordre del naixement i la personalitat

6. Avaluació de la Personalitat

6.1. Els qüestionaris de personalitat
.Història dels qüestionaris
.Criteris d'estandardització, fiabilitat i validesa

6.2. L'entrevista psicològica
.Estudi de la personalitat a través de l'entrevista
.Història de vida

6.3. Les proves projectives
.HTP
.Test família

7. L'informe de personalitat

7.1. Procediment d'elaboració d'un informe de personalitat

METODOLOGIA:

La metodologia didàctica contempla:

- *Sessions de classe* en què s'exposaran continguts del programa de manera presencial.
- *Sessions de treball dirigit* amb la correcció de proves psicomètriques d'avaluació de la personalitat.
- *Tutories individuals* per ajudar en l'elaboració de l'informe de la personalitat.

AVALUACIÓ:

S'empraran diferents instruments d'avaluació:

Avaluació de procés:

Es realitza a través de la realització de diferents treballs pràctics i de proves escrites al finalitzar cada mòdul en què es dividirà el contingut del programa.
Val el 60% de la nota final.

Avaluació de resultat:

Elaboració individual d'un informe de la personalitat. Val el 40% de la nota final.
Examen final, en cas d'haver suspès o de no presentar-se a l'avaluació continuada.
Temes 1, 2 i 3, Tema 4, Temes 5 i 6.

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:

Brody, N. i Ehrlichman. *Psicología de la Personalidad*. Madrid: Prentice Hall, 1998.
Clonninger, Susan. *Teorías de la Personalidad*. Madrid: Prentice Hall, 2002.
Liebert, R. i Langenbach, L. *Personalidad. Estrategia y temas* (8a ed.). Madrid: Thomson, 2000.

Pervin, A.L. *La ciencia de la personalidad*. Madrid: McGraw-Hill, 1998.
Shaffer, D.R. *Desarrollo social y de la personalidad*. Madrid: Thomson, 2002.
Schultz, D.P i Schultz, S.E. *Teorías de la Personalidad*. Madrid: Thomson, 2002.

Bibliografia complementària

Anastasi, Anne i Urbina, Susana. *Tests psicológicos*. Madrid: Prentice Hall, 1998.
Aiken, L. *Tests psicológicos y evaluación*. Madrid: Prentice Hall, 2003.
Avia, M.D.; Sánchez, M.L. *Personalidad: Aspectos cognitivos y sociales*. Madrid: Pirámide, 1995.
García Martínez, J. i altres. *Personalidad, procesos cognitivos y psicoterapia. Un enfoque constructivista*. Madrid: Fundamentos, 1998.
Generós Ortet i Sanchís, M.C. *Prácticas de psicología de la personalidad*. Barcelona: Ariel, 1999.
Gilbert, D.G. i Connolly, J.J. *Personalidad,habilidades sociales y psicopatologia. Un enfoque diferencial*. Barcelona: Omega, 1995.
Gómez, G. *Rasgos del alumno, eficiencia docente y éxito escolar*. Madrid: La Muralla, 1992.
Otero López i altres *Psicología de la personalidad. Manual de prácticas*. Barcelona: Ariel, 1998.
Martesanz, Agripinio. *Evaluación estructurada de la Personalidad*. Madrid: Pirámide, 1997.
Maslow, Abraham. *Motivación y personalidad*. Madrid: Díaz de Santos, 1991.
Millon, Th.; Everly, G. *La personalidad y sus trastornos*. Barcelona: Martínez Roca, 1994.
Pelechano, Vicente. *Psicología de la personalidad*. Barcelona: Ariel, 1996.
Richardson, R. *El orden del nacimiento y su carácter*. Barcelona: Urano, 1992.

Psicologia Social

PROFESSORA: Pilar PRAT i VIÑOLAS

Quadrimestral: 6 crèdits.

OBJECTIUS:
a) Adquirir coneixements bàsics sobre els models més rellevants de la Psicologia Social.
b) Adquirir coneixements dels conceptes i processos psicosocials fonamentals.
c) Prendre consciència de la repercussió dels processos socials i organitzatius en l'individu.
d) Ser capaç d'analitzar els factors psicosocials presents en els diferents contexts d'intervenció pedagògica

CONTINGUTS:
1. Concepte i Història de la Psicologia Social
2. El procés de Socialització
    2.1 Naturalesa de la Socialització
    2.2 Aspectes socials de la personalitat
    2.3 Desocialització i Resocialització
3. Les Actituds
    3.1 Formació de les Actituds
    3.2 Funcions de les Actituds
    3.3 El canvi d'Actitud
4. Identitat Personal i Identitat Social
5. Productes de la Interacció Social
    5.1 La pressió cap a la Conformitat
    5.2 Obediència
    5.3 La Desviació Social
    5.4 La influència de les minories
6. Estereotips i Prejudicis
    6.1 Concepte i funcions
    6.2 Teories explicatives
7. Agressivitat, violència i conducta prosocial
8. Conducta prosocial i atracció interpersonal
9. Psicologia dels grups
    9.1 Estructures i processos globals
    9.2 Cooperació i competició
    9.3 Conflicte
10. Psicologia Social de les Organitzacions
    10.1 La cultura de les organitzacions
    10.2 Tipus d'organitzacions
    10.3 Els grups i la organització
    10.4 El treball en equip
11. La conducta col·lectiva

METODOLOGIA:
– *Sessions de classe presencial*: Introducció de temes i conceptes fonamentals de cada un. Introducció i programació del desenvolupament dels treballs de grup.
– *Sessions de treball dirigit*: Seguiment de possibles dubtes sorgits en l'elaboració dels treballs en grup. Seguiment presencial i/o virtual del desenvolupament dels casos pràctics, exposicions grupals o exercicis de

dinàmiques de grup referents als temes desenvolupats en les classes presencials.
– *Tutories*: Dubtes individuals o grupals a proposta dels alumnes.

El Pla de Treball servirà per planificar el treball que l'estudiant ha de realitzar per a l'estudi de cada un dels temes del curs. Va acompanyat d'un calendari que es lliura al començament de cada tema a fi que l'estudiant organitzi el treball per a cada tema.

AVALUACIÓ:

Avaluació de procés:
- S'avaluarà a través del seguiment dels exercicis, dinàmiques i reflexions que es proposin en el desenvolupament dels diferents temes. (10% de nota final)

Avaluació de resultats:
- Presentació del treball de grup oral i escrit. (30% de nota final)
- Realització d'una prova individual al final del quadrimestre. (60% de nota final)

BIBLIOGRAFIA:

Bibliografia bàsica:
Aronson, E. *El animal social*. Madrid: Alianza Editorial, 2002.
González, M.P. *Orientaciones teóricas fundamentales en psicología de los grupos*. Barcelona: PPU, 1995.
Mann, L. *Elementos de Psicología Social*. Mèxic: Limusa, 1990.
Mintzberg, H. *La estructuración de las organizaciones.* Barcelona: Ariel, 1998.
Moscovici, S. *Psicología Social (I i II).* Barcelona: Paidós, 1988.
Munné, F. *La Interacción Social*. Barcelona: PPU, 1995.
Myers, D.G. *Psicología Social*. Madrid: Médica Panamericana, 1999.
Schein, E.H. *Psicología de la Organización*. DOSSAT, 1981.
Shaw, M.E. *Dinámica de Grupo*. Barcelona: Herder, 1994.
Tajfel, H. *Grupos Humanos y Categorías Sociales*. Barcelona: Herder, 1984.

Bibliografia complementària:
Alvaro José, L. *Psicología social aplicada* Madrid: McGraw-Hill, 1997.
Gil Rodríguez, Francisco *Introducción a la psicología de los grupos* Madrid: Pirámide, 1999.
Rojas Marcos, Luis *Las semillas de la violencia*. Madrid: Espasa Calpe, 1996.
Cencillo, Luis *Cómo no hacer el tonto por la vida. Puesta a punto práctica del altruismo* Bilbao: Desclée de Brower, 2000.